

Een tiental portretten van jonge dames ; Groote dames in 't klein geschetst

<https://hdl.handle.net/1874/235086>

KATHOLIEKE ASCETISCHE EN POLEMISCHE BIBLIOTHEEK.

DERDE JAARGANG.

VII.

I.

EEN

TIENTAL PORTRETTE

VAN

JONGE DAMES.

II.

GROOTE DAMES

IN

'T KLEIN GESCHETST.

Naar de vijfde uitgave vrij uit het Frausoh vertaald

door een R. K. Pr.

'S HERTOGENBOSCH,
W. VAN GULICK.

1872.

MM 11800

**B. oct.
2382**

B. Minc Litt
8'2382

I.
E E N
TIENTAL PORTRETTE

VAN
JONGE DAMES.

II.
GROOTE DAMES

IN
'T KLEIN GESCHETST.

Naar de vijfde uitgave vrij uit het Fransch vertaald

door een R. K. Pr.

'S HERTOGENBOSCH,
W. VAN GULICK.

—
1872.

IMPRIMATUR.

ULTRAJECTI,
19 Julii 1872.

J. H. WENSING,
Emer. Prof. Libr. Cens.

VOORREDE.

Na de Heeren komt de beurt aan de Dames. Misschien hebben zij het reeds kwalijk genomen, dat zij niet op de eerste plaats gekomen zijn. 't Is zoo moeilijk het naar ieders zin te maken. Ik geloof echter, dat zij met dit werkje zeer in haar schik zullen zijn; en dat het genot, dat zij in het lezen daarvan zullen vinden, haar er niet meer aan zal doen denken, dat zij zoo achteraan komen. En hiermede ga dit boekje de wijde wereld in!

Hoe oud moet men zijn, om tot de Dames gerekend te worden?

Twaalf jaren, zegt Marie, — of zoodra men zijne eerste H. Communie gedaan heeft; want zij is reeds dertien, en, daar zij een hoofd grooter is dan alle anderen van haren leeftijd, neemt zij reeds de houding eener groote dame aan.

Louise, die, tot haar grooten spijt, zeer klein van gestalte is, maar reeds vijftien jaar geworden, vindt het beweren van Marie al zeer aanmatigend: »Nu ja, zegt ze, terwijl ze op hare teenen gaat staan, om grooter te schijnen, nu ja, laat ze eerst eens vijftien geworden zijn!»

Niet lang geleden vertelde mij een allerliefst klein meisje van vijf jaar, eene geschiedenis, die haar zelve betrof, en wel met deze woorden: »Toen ik klein was"..... wat zeker zooveel wilde zeggen, als: »Nu ben ik groot.»

Dat is wat al te sterk! zegt ge. Vijf jaar!!!!

Maar met de dertien dan, als men goed opgeschoten is, en het uitzicht heeft van eene deftige dame? Wat dunkt u daarvan?

En met de vijftien, al is men niet groot, maar als men toch erg verlangt om het te worden?

Ik voor mij, ik durf zoo'n teêre kwestie niet uitmaken. De geleerden zijn het hier niet ééns: sommigen willen, dat men alléén lette op verstand, anderen, dat men wel degelijk de lengte in aanmerking neme. Wanneer ik het zeggen moet, dan stel ik voor, om aan uwe verstandige en voorzichtige moeders, eene beslissing over te laten, die mij voorkomt, geheel en al van hare bevoegdheid te zijn.

Wij zullen aannemen dat men jonge dame is, min of meer althans, van de zeventien tot de zestig jaar; daarna eerst wordt men oude dame.

't Is echter vooral aan de jonge dames van zeventien tot drie en twintig jaar, dat wij de vrijheid nemen, met hare toestemming althans, waarvan we ons verzekerd houden, dit werkje eens vaders aan te bieden.

De bezorgde moeders behoeven er zich niet ongerust over te maken; wij zullen aan hare dochters geen andere vermaningen geven, dan die harer waardig zijn, al moeten we ook misschien herhalen, wat zij zelve haar reeds honderdmaal gezegd hebben.

I.

Te vroeg groot.

Daar is een boeren spreekwoord, dat u bekend is, jonge jufvrouwen, en dat zóó luidt: »Onkruid is altijd te vroeg groot.»

— Wat? Komt gij daar al tegen op? Begint ge nu reeds ontevreden over mij te zijn? Groote Hemel! wat zijt gij voorbarig in iemands bedoelingen te beoordeelen, en om iets verkeers op te vatten! Ik wil u niet verbieden groot te worden, en ook niet zeggen, dat vroeg groot zijn altijd slecht is. Ik zou u eenvoudig niets anders gezegd hebben, als gij mij niet in de reden waart gevallen, dan dat gij u niet al te vroeg voor eene dame moet aanzien, of de manieren er van aannemen: want, dat dit u bespottelijk zou maken. Heb ik geen gelijk?

Gij zijt het met mij ééns, niet waar? Laat mij dan mijne gedachte eens geheel uitzeggen. Een voorbeeld zal alles duidelijker maken.

..

Charlotte was reeds twee jaren op eene kost-school, doch leerde niets. Zij was juist niet van verstand verstoken, maar hare al te goede moeder had haar bedorven, — zij was de afgod haars vaders, en zij besepte even weinig de noodzakelijkheid van het onderwijs, als zij vrees behoefde te hebben voor bestraffing. Nooit had zij zich weten in te houden, altijd had men haar geveleid, geprezen en geliefkoosd, en zij had in ruime mate al de uitspanningen en vermaken van haren leeftijd genoten. — Hoe zouden hare meesteressen dan iets op haar vermogen? Nogtans, daar zij eene vrij goede inborst

had, gaf zij zich niet aan buitensporigheden over, en leefde zij onopgemerkt onder hare gezellinnen.

Maar toen zij veertien jaar was geworden, groeide zij zoo snel op, dat zij weldra onder de grootsten van hare afdeeling geteld werd, en dat hare moeder opgetogen was van vreugde, omdat zij nu niet meer behoefde te bukken, om haar te omhelzen. Doch bij al die schoone lichamelijke ontwikkeling, ging Charlotte, naar het zedelijke, slechts vooruit in eigen-liefde.

Ze moest plaats nemen onder de grooten. Die dag was een dag van hoovaardigheid en vreugde. Veertien jaar oud en reeds bij de grooten! Welk eene spoedige verhooging! Een sterker brein zou er van op den hol geraken!

In die kostschool waren evenwel de grooten niet de besten. Hetzelfde vindt men overal, waar de opvoeding niet den godsdienst tot grondslag heeft. Zij bezaten niet meer de onschuld der kleinen en den kinderlijken eenvoud der eerste jaren; zij hadden geen lust meer in de onschuldige spelen der kindschheid, en het schoolleven was haar een last. Velen verveelden er zich tot den dood toe. De wereld had in hare hoofden reeds ijdele en verwaande gedachten, verkeerde en onzinnige droombeelden ingang doen vinden, en hare harten vervuld met minder loffelijke gevoelens, met onrustige verlangens, met de onmatige zucht naar beuzelachtige vertooningen. Al hare gesprekken liepen over kleding, over modes, over bals, over huwelijken en huwe-

lijks-aanzoeken ; ten minste wanneer zij onder den grooten hoop waren. Over meer vertrouwelijke gesprekken zal ik liefst zwijgen.

Gij zult zeggen: wat deden dan de meesteressen? Wel! Mevrouw de Directrice besprak het huishouden met hare keukenmeid, hield toezicht over hare dienstboden, moest de ouders ontvangen en roemde hun haar stelsel van opvoeding, of ging uit met haren echtgenoot, om een bezoek af te leggen of een partijtje bij te wonen. . . . Kwam haar dan ook niet eenig verzet toe? En had zij geene hulp-onderwijzeressen, die haar bij hare dierbare schoolkinderen konden vervangen?

Wat deden dan de hulp-onderwijzeressen? — Zij verdienden geld, zoowel als hare overste, en zochten eveneens zich te vermaken, — zooveel zij konden. Enkele goeden waren er onder, laten wij haar recht wedervaren ; — doch er waren ook kleine zottinnen, [de naam is verdiend], vol ijdelheid en opgeblazenheid, wier gesprekken en levenswijze niets stichtends hadden. Om zich bemind te maken, belastten zij zich met allerlei kommissien. Daarbij hadden zij hare gunstelingen, hare uitverkorenen, met wie zij kleine klubjes vormden, waarin men over alles handelde, waarin men uit verboden boeken voorlas, waarin men plannen maakte voor een volgenden uitgaansdag.

Charlotte bevond zich in deze nieuwe omgeving al dadelijk op haar gemak ; die zoo lichtzinnige en wereldsche levenswijze viel geheel in haren smaak.

Zóó spoedig wist zij den geest en de manieren daarvan aan te nemen, dat hare ouders, reeds den eersten dag, dat zij bij hen doorbracht, er van ontstelden. Charlotte was niet meer dat lief en aardig kind, dat met eene nietigheid zich bij hare moeder kon vermaken, en haar al hare gedachten toevertrouwde; — zij was eene preutsche dame geworden, die vol was van zich zelve, die verlangde uit te komen, die wilde gezien worden, die al de manieren had van een beginnende *kokette*. 't Was in het ooglopend, hoezeer zij boven het gezelschap harer oude bekenden, de voorkeur gaf aan dat van jonge lieden van het andere geslacht, omdat dezen haar complimentjes maakten en haren hoogmoed vleiden. Arme zottin! zij merkte niet, dat zij al die vleierijen te danken had aan hare gemaaktheid, en dat men achter haren rug met haar spotte.

Hare ouders, die verstandig genoeg waren om te zien, waar dit heen moest, wilden haar de les oplezen; zij maakte zich boos, als iemand die in zijne waardigheid gekrenkt wordt, en bleef den heelen dag pruiln, om zich te wreken.

Herhaalde malen, bij alle bezoeken, die zij te huis aflegde, moest zij hetzelfde hooren, doch altijd zonder gevolg. Ten laatste ontstak haar vader in gramschap en nam hij een krachtig besluit. Hij ging naar de kostschool, vorderde zijne dochter en hare goederen op, deed haar plaats nemen in een rijtuig, en vervolgens in het spoor, en bracht haar zelf in een gesticht van geestelijke zusters, dat op

vijftig mijlen afstands van zijne woning gelegen was. Bij het afscheid voegde hij haar toe: »zoodra gij uw verstand en uwe vroegere eenvoudigheid zult hebben teruggekregen, zullen moeder en ik u komen bezoeken.» Daarna vertrok hij, en liet Charlotte huilen.

Heeft hij niet zeer goed gedaan? Wat had hij te wachten van een meisje van zestien jaar, dat reeds als eene volwassen jufvrouw zich durfde aanstellen, en niet meer verkoos te luisteren naar hare ouders?

Twee jaren later kwam zij terug, en, wijzer geworden, lacht zij thans met hare eigene dwaasheid. De goede zusters hadden haar, met behulp van den H. Geest, tot het goede teruggebracht.

*
*
*

Hoezeer ware het te wenschen dat alle ouders het voorbeeld van Charlotte's vader volgden; en, in plaats van er genoeg in te vinden, dat hunne dochters reeds vroeg met gezellinnen boven hare jaren omgaan en mededoen, integendeel krachtige middelen te baat namen, om haar van bespottelijke en verderfelijke manieren te genezen!

II.

Te laat groot.

Blijft zoo lang mogelijk kinderen, maar van die eenvoudige en onschuldige kinderen, welke de Za-

ligmaker zoozeer liefhad, en van welke Hij tot Zijne leerlingen sprak: »wanneer gij niet gelijk wordt aan deze kinderen, zult gij het rijk der Hemelen niet ingaan.» Met deze woorden immers wilde Hij hun de onschuld, de nederigheid, de zachtmoedigheid, de leerzaamheid, die waarlijk evangelische deugden, aanprijzen. Vervolgens omhelsde en zegende Hij die kleinen, wier onschuld met Zijne schoone ziel zoowel overeen kwam.

Maar daarom beminde Hij hunne gebreken niet; Hij gaf genoeg te verstaan, dat zij moesten opgroeien in wijsheid en welgevalligheid, zoowel als in jaren en lichaams grootte. Dit zelfde, jonge jufvrouwen, verlangt Hij ook van u. Bewaart de goede hoedanigheden der kindschheid, maar ontdoet u van de verkeerdheden der eerste jaren, en groeit op in deugd, in kennis, in ware verdienstelijkheid voor God en voor de menschen. Is dit niet het gansche doel uwer opvoeding? Wacht dan niet om daaraan te denken, tot dat ge twintig jaar zijt geworden.

* *

Elisa is niet kwaad, maar men zou zeggen, dat zij nog niet de jaren van verstand had bereikt. En toch is zij reeds zestien jaar oud! Als gij haar flinke lichaams gestalte aanziet, zoudt gij haar haast voor eene gehuwde vrouw aanzien; hare meesteres heeft haar dan ook bij de grooten geplaatst. In weerwil daarvan is zij nogtans even lichtzinnig en even

weinig nadenkend als een kind van acht jaar. Laten wij alles zeggen: ze is zorgeloos, lui, onbezonnen, wild en heeft bijgevolg niets geleerd; ze is vergeetachtig, onachtzaam en onordelijk, in haar gedrag, in hare houding, in al hetgeen haar betreft.

De onordelijkheid is in geheel haar persoon te lezen. Zie eens hoe dat gelaat uitkomt onder die verwarde haren; zie eens die verfonfaaide kleeding, die inktvlakken op handen en kleeven, die zwarte of afgebeten nagels, die schoenen, die maar half aan den voet zitten, in één woord, al wat ge ziet, geeft de grootste slordigheid te kennen.

Open eens haren lessenaar, en zie eens naar hare boeken, hare schriften, hare werkdoos. De boeken zijn zonder omslagen, de schrijfboeken zijn los en verscheurd, alle andere voorwerpen zijn haast onbruikbaar. Hier en daar vindt ge een stuk papier liggen, dat met de vreemdste figuren beklad is; ze heeft, in die spotbeelden, of wel hare meesteressen, of wel hare medeleerlingen willen uitteekenen, en ze heeft slechts de laffe en zouteloze denkbeelden teruggegeven, die in haar armzalig brein zijn opgesloten.

Ze is juist niet afkeerig van opschik; ze houdt er van zooveel als iemand, en ze plaagt hare moeder aanhoudend, om nieuwe kleederen en wel om de allerschoonste. Maar heeft zij ze ééns aangehad, dan zijn ze vuil, en zij bekommert er zich ook niet meer over.

Hare meesteressen mogen vrij aanmerkingen maken op haar gedrag, en haar zelfs openlijke vernede-

ringen doen ondergaan, zij wordt er niets minder zorgeloos om. Zij wordt schaamrood, doet een oogenblik of zij huilt, grijnst eens, doch twee minuten daarna begint ze weer te lachen, en te spelen met die naast haar zitten, of, als niemand met haar te doen wil hebben, geheel alleen.

Zij leert niets; zelfs kan zij niet eens spellen. Ondervraagt gij haar over spraakkunst, dan geeft zij zotheden ten antwoord. Beproeft gij hare kennis van geschiedenis of aardrijkskunde, dan zal zij van Napoleon een Keizer uit de middeleeuwen maken, en de hoofdstad van Peru voor de hoofdstad van Denemarken nemen; niet eens zal ze weten, wat de kinderen op straat weten.

Dat is onze Elisa. Ik herhaal het nog ééns: ze is reeds zestien jaar geworden. Welke schande!...

* *

Wordt groot, jonge jufvrouwen, maar vooral naar het verstand en naar het hart. Duldt niet dat men ooit van u kunne zeggen: groot van gestalte, maar klein van verstand; veel schijn, maar weinig werkelijkheid. Groeit uwe jaren vooruit door wijsheid en degelijkheid.

III.

De rijke erfgename.

Een schoone naam is een rijk erfdeel; wanneer men er geldelijk vermogen bij heeft, is 't het hoogste wat de wereld kent.

De rede zegt ons evenwel, dat persoonlijke verdienste hooger te schatten is dan alle uiterlijke voorrechten. Maar wordt er wel naar de rede geluisterd, wanneer de hoogmoed en de geldzucht spreken, en alle andere hartstochten hare goedkeuring geven?

Het geloof leert ons ook, dat aanzien en rijkdommen geene zegeningen zijn, en dat de Zaligmaker deze verschrikkelijke bedreiging daar tegen heeft uitgesproken. »Wee U, rijken, die verzaagd zijt met wellusten, en die hier beneden uwe vertroosting hebt! Zalig veeleer de armen en die weenen; want hun behoort het rijk der hemelen.»

Dit komt daar van daan, omdat uit de rijkdommen, van zelve, als uit eene bron, hoogmoed, hardvochtigheid, luiheid, zucht naar zinnelijke genietingen ontspringen, welke ondeugden lijnrecht in strijd zijn met den geest des christendoms.

Maar is er ook iets schooners dan eene edele en aanzienlijke jonkvrouw, die door het geloof nederig, zachtmoedig, minzaam leert zijn, en zich zelve als vergeet, — die uit christelijke naastenliefde hare prachtig gemeubelde salons verlaat, om zich te begeben naar de woning der armen, naar het bed van een behoefstigen zieke? Zóó verzoent zich de rijkdom met God en met de menschen.

Nu, zulke bewonderenswaardige voorbeelden zijn niet zeldzaam. Gij zult ze aantreffen, jonge dames, in uwe eigen familie, of ten minste in uwe nabijheid. Leert ze navolgen.

Eugénie is van zeer hooge geboorte: eerbewijzingen, geldelijk vermogen, vleierijen en vermaken zullen haar niet ontbreken. Zij weet het maar al te goed. Reeds op de kostschool, deed zij het hare gezellinnen gevoelen, door uit de hoogte op haar neer te zien; hare verwaandheid is slechts toegenomen, sedert zij hare intrede in de wereld gedaan heeft,

Wanneer gij haar in hare vrouwelijke waardigheid van achttien jaren ziet voor den dag komen, dan is het of ge een tooneel-koningin meent te zien, omgeven van al hare voorouders. Op haar voorhoofd staat te lezen: Ik ben de eenige dochter van den hertog A., zoon van den Prins B., kleinzoon van den Maarschalk C., die afstamde van de heeren D. D., welke koninklijk bloed in hunne aderen hadden; en, van moederszijde ben ik afkomstig van Graaf E., zoon van Graaf F., kleinzoon van Baron G., achterkleinzoon van Jonkheer H., die van overgroot moederszijde afstamde van het Doorluchtige Geslacht, dat een zijner voorouders telde bij het beleg van Troje, waar hij eene der honderd schoondochters van Koningin Hecuba ten huwelijk had ontvangen.

Welk eene oudheid! knielt neer, gij allen, die maar van gisteren zijt, en kust den grond, die alléén ouder is.

Hiermede is nog niet alles gezegd: zij is erfge-
name van twaalf kasteelen, van vijftien heerlijkheden,

van dertig paarden en rijtuigen, van vijfhonderd bedienden, van duizend pachters, van twee duizend stuks hoornvee, van, ik weet niet hoe veel, vijvers en bosschen, allen even rijk aan visschen en patrijzen. Oordeel nu welke waarde zij heeft. Ze is voor zich zelve ten volle overtuigd, dat geene enkele dame, in een omtrek van vijftig mijlen, met haar kan vergeleken worden.

Mejufvrouw, mag een eenvoudig sterveling als ik, de vrijheid nemen u eene vraag te doen: Zoudt gij minder waard zijn, wanneer gij geboren waart onder het nederig dak van een uwer pachters, en wanneer gij in plaats met van kostbare kleederen, bedekt waart met lompen, maar in uw hart een schat van nederigheid bezat?.... Ge wordt schaamrood? Daaruit blijkt dat gij uw geloof en uw gezond verstand nog niet verloren hebt. Maar wees op uwe hoede: wanneer gij niet nederig en ootmoedig wordt, dan zal de dochter van een der minsten uwer pachters, die ik ken en die eene heilige is, in den hemel eene hoogere plaats krijgen dan gij. Daarbij is het niet eens zeker, dat gij er in zult komen, in weerwil van al uwe gebeden, wanneer gij den breeden weg volgt; want de poort des hemels is veel te eng voor eene zoo wijde *krinoline* en voor zoo groote *equipage*.

Gij lacht er mede, dames? Hebt medelijden met haar. Gij weet niet, wat het voor een dametje van achttien jaren te zeggen is, om niet duizelig te worden, wanneer zij weet, dat zij zoo rijk is,

wanneer zij zich zoo geëerd en gevleid ziet, wanneer talrijke bedienden voor haar buigen, alsof zij eene godheid ware, wanneer een nog grooter getal van aanbidders wedijveren om hare hand, om niet te zeggen, om haar vermogen. Mocht ge ooit zelve ook eens in zulk geval komen, vrees dan allezins voor uwe ijdelheid en uwe zwakheid.

Clara is niet van adel, maar zij is de dochter van iemand, die van niets schatrijk is geworden, en zij is er te trotscher om. Hare familie bewoont een paleis, waar de uiterste weelde schittert; een aanzienlijk getal bedienden, een menigte bezoekers, vleiers en tafelvrienden, doen het op eene kleine hofhouding gelijken. Alle soorten van vermaken vindt men er in overvloed.

Van haar zelve was Clara geen zottin, maar zij werd het door de omstandigheden; op een leeftijd van achttien jaar is zij zooveel niet waard, als op dien van twaalf. Haar verstand en haar hart bezat geen degelijkheid en geen moed genoeg, om het spoor niet bijster te worden.

Haar vader was een klein bankiertje, die door de fortuin in de hoogte was getild. Houd U of ge het niet weet; spreek er haar niet over, en zij zal het zich niet meer herinneren. Maak haar liever een of ander compliment, laat hare ijdelheid begaan, en luister dan eens: zij zal u wijs willen maken.

dat haar grootvader, (zij heeft immers ook voorouders!) minister is geweest. — Wel drommelsch! — En dat hij buitengewone zaken verricht heeft, die de bewondering van het Hof en van het geheele land uitmaakten. — Dat spreekt van zelf! — Dat hare grootmoeder eene dame was van de koningin. — Kijk, kijk! — En dat zij den grootsten invloed bezat op Hare Majesteit. — Wat gaat dat *crescendo*, jufvrouw Clara! — Dat hare ouders eveneens zeer gezien zijn aan het hof. Dat zij van tijd tot tijd bij den koning worden toegelaten. En ten slotte, dat jufvrouw Clara zelve, de vereerende onderscheiding genoten heeft van te dansen met den kroonprins. — O, jufvrouw, als dat waar is, moest ge maar sterven, anders mocht ge soms nog eens van die al te groote hoogte afdalen.

Ge kunt denken, of die goede Clara zich voor een verdienstelijk personaadje aanziet, en of ze u weinig eer aandoet, met u den vertrouwde te maken van hare eervolle geheimen.

IV.

De Burgerdochter.

Dit is de niet zeer eervolle benaming, waarmede sommige door de fortuin rijkelijk begunstigde dames, die met schitterende *equipages* zich op straat vertoonon, hare eenvoudige zusters aanduiden, die te voet gaan. Zij toonen al zeer weinig den hoogen

stand waardig te zijn , waartoe de Voorzienigheid haar verhief.

De burgerdochter , die zich daardoor gekwetst gevoelt , heeft reden om te vragen , of die opgeschikte poppen , die in hare koetsen ten toon gesteld liggen , alsof het artikelen waren uit een mode-winkel , wel zooveel waard zijn , als de arbeidzame meisjes , op welke zij met minachting nederzien ; — of hoovaardige lediggangsters , die niets anders geleerd hebben , dan parade te maken in een rijtuig of in een salon , dan lachen en mallen , feesthouden en dansen , en zich door slaven te doen dienen , eenig recht bezitten diegenen te beleedigen , welke geleerd hebben te arbeiden , die zich behelpen kunnen zonder bedienden , die niemand anders noodig hebben en die van nut zijn in haar gezin ; — ja zelfs , of het niet zou kunnen gebeuren , bij een geheelen omkeer der fortuin , dat zij eenvoudige burgerdochters van noode hadden , al was het maar alléén , om haar te leeren , hoe zij soep moeten koken.

Daar is bitterheid in die opmerkingen ; maar men moest geen aanleiding geven tot zulke opmerkingen.

De dames van den tweeden en van den derden rang bezitten eigenliefde en zijn dikwijls ijverzuchtig. Zulk eene zal soms met verachting den naam van eene voorname dame uitspreken , en zou de helft van haar leven en misschien wel hare eer er voor over hebben , om van adel te zijn. Eene andere , die hevig uitvaart tegen de weelde en de weekheid der rijken , droomt van niets dan van

schoone kleederen, en heeft geene andere zucht dan naar de verderfelijke genietingen der ledigheid. O, wanneer de mond altijd uitsprak, wat er in het hart omgaat, hoeveel oneenigheden zouden niet onmiddelijk ophouden, en hoeveel aangezichten zouden niet met schaamte overdekt worden!

De burgerdochteren moeten evenwel, ook op hare beurt, de waarheid willen hooren: mag men het haar vergeven, dat zij dwaas genoeg zijn, om zich boven haren stand te willen verheffen? Zij willen even goed de rijke dames naäpen, als deze het de adellijke jonkvrouwen doen! O menschelijke natuur!

Niemand is tegenwoordig met zijnen stand tevreden. De kleinste grondbezitter doet alsof hij een aanzienlijk edelman is, en verlangt dat zijne dochter gekleed ga, als de dochter van den burgemeester of den goeverneur.

∴

Dorette is de dochter van tamelijk welgestelde ouders, die echter met meer kinderen bezwaard zijn. Als de oudste, en daar zij een zeer goed voorkomen heeft, hebben hare ouders het hoog met haar op. Ongelukkig echter voor haar, laten dezen haar al te veel vrijheid. In plaats immers van hare ijdelheid tegen te gaan, in plaats van haar aan eene eenvoudige levenswijze en huiselijken arbeid te gewennen, in plaats van haar eene opvoeding te geven, die met haar vermogen overeenkomt, —

moedigen zij hare zucht voor opschik en kleeding aan; zij vleien en streelen hare ijdelheid in alle opzichten, en laten zelfs gaarne toe, dat anderen in hunne tegenwoordigheid hare dochter een compliment maken over haar goed voorkomen.

Verwondert het u na dit alles, dat Dorette reeds op een leeftijd van achttien jaar, niettegenstaande zij pas sedert twee jaren het Gesticht der Zusters, waar zij zich zeer godsdienstig en voorbeeldig gedroeg, verlaten heeft, eene eerste *kokette* is geworden? Kan het ook maar eenigzins bevreemden, dat men met hare trotsche houding, met hare altijd even *gesoigneerde* kleeding, met hare fijne handjes, die altijd in *glacé* handschoenen zitten, achter haren rug den spot drijft, en van haar zegt, dat het jammer is, dat zij van geboorte geen gravin of barones is? Is het wonder, dat zij onverstandig genoeg is, om met verachting op hare vriendinnen neder te zien, die zeker meer verdienste bezitten dan zij, alleen omdat deze zich eenvoudiger voordoen, en in plaats van altijd te willen uitgaan om gezien te worden, gelijk zij, integendeel haar genoegen vinden in nuttigen arbeid en huiselijke bezigheden?

Wat is er voor Dorette van zulk eene opvoeding te wachten? Gewis geen gelukkige toekomst. Welk verstandig jong mensch zal zoo dwaas zijn Dorette tot echtgenoot te verlangen? En welk eene echtgenoot, welk eene moeder belooft ook Dorette te zullen worden?

't Is waar, 't is niet zoozeer hare schuld, als die

harer ouders, aan wie dikwijls genoeg het verkeerde dier opvoeding is onder het oog gebracht; doch, moge ook Dorette al niet geheel en al schuldig zijn, niemand zal daarom hare ijdele verwaandheid geheel door de vingers zien, en haar van alle schuld vrijspreken.

Mochten haar deze regels ooit onder de oogen komen, zij passe die op zich zelve toe, en trachte zich te verbeteren, eer het te laat is. Zij herinnere zich de lessen, die haar door hare meesteressen, en licht ook door een of ander waren vriend gegeven zijn, en oefene zich in nederigheid, opdat zij daardoor en voor zich zelve gelukkiger, en nuttiger voor anderen worde.

*
*
*

Eliza is maar eene naaister, doch zij heeft een flink voorkomen en een zeer goed uiterlijk. Wanneer gij haar ziet op Zon- en Feestdagen, zoudt gij haar aanzien voor de jonge gravin V., die op haar rijtuig wacht; zoo rijk is zij gekleed, zoo zwierig is zij opgeschikt, en zoo trotsch is hare houding. Alles wat zij bezit, en zelfs meer dan zij betaald heeft, draagt zij op haar hoofd of aan haren rug; in één oogslag ziet gij haar geheele fortuin.

Wanneer u de lust eens be kroop, om te gaan zien waar zulk eene schitterende juffer te huis hoort, zoudt ge verstomd staan. Gelijk aan den prachtigen vlinder, die door eene wondere gedaanteverwisseling

uit het nietige overblijfsel eener rups voortkomt, laat ook zij in dat enge verblijf niets achter dan eenige lomp en een bed van stroo.

Wilt gij haar genoeg doen, en haar verbeteren, breng ze dan eens op eene deftige partij: zij zal daar niet op hare plaats zijn, zij zal verlegen staan, en alles even linksch doen, en niet eens weten waar zij met hare handen moet blijven, of hoe zij hare voeten moet neerzetten. Laat haar eens spreken: haar holle of pieperige stem, haar ongekuischte taal, hare eenvoudige denkbeelden, zullen ijselijk afsteken bij hare kleeding, en zullen het aan ieder een duidelijk maken, hoe bespottelijk het is zijne natuur te willen dwingen.

• •

In eene eeuw, waarin de ijdelheid zoo algemeen is, ziet men, zelfs bij de geringste en armste jonge dochters uit de volksklasse, een weinig opschik en weelde door de vingers; maar wat men bij niemand door de vingers ziet, dat is: al te overdadige uitgaven in kleeding, en bespottelijke aanmatigingen. Kind uit het volk, schaam u niet over uwen stand; geloof mij, dat alle verstandige lieden, en zulken zijn er meer, dan men wellicht denkt, recht zullen laten wedervaren aan uwe deugden en aan uwe verdiensten!

De jonge dame, die zich verbeeldt, mooi te zijn.

Een mooi gezichtje, jonge dames, is misschien wel een ongeluk voor het vrouwelijk geslacht. Wat zegt gij er van?

Gij komt hier tegen op, alsof ik eene godslastering uitsprak! Dat verwachtte ik. Ik voor mij, ik kan het niet van mij verkrijgen, om medelijden te hebben met een jong meisje, dat van schoonheid verstoken is. Van hoevele ijdele begoochelingen is zulk eene niet bevrijd!

Wanneer ik al de lasheden en zotheden wilde opnoemen, welke, alsof het zoo hoorde, gewoonlijk aan de schoonheid ten deel vallen, dan zou ik misschien uwe eigenliefde in hare overtuiging doen wankelen. Maar waartoe zou het dienen? Gij kunt aan uw gelaat en aan uw lichaamsvorm niets veranderen. Behoud dan de voorrechten, die de Hemel u geschonken heeft, en maak er geen ander gebruik van, dan volgens de inzichten van God; zijt gij integendeel minder begunstigd dan anderen, om uwe eigene woorden te gebruiken, bekommer u daar niet over, maar wees er veel eer blijde om. Uw Vader, die in den hemel is, stelt alléén prijs op de schoonheid uwer ziel, en zal slechts zijne hemelsche kroon schenken aan uwe deugd.

Weest allen eens openhartig, en komt er eens

recht voor uit, dat ge bijzonder veel aanleg hebt voor ijdelheid. Hebt ge daar iets tegen? Dan is het ten onrechte, want 't is de uitspraak van alle tijden.

Niets evenwel geeft aan dien gevaarlijken hartstocht meer voedsel dan lichaamlijke schoonheid. 't Is genoeg voor u, ja, 't is meer dan genoeg, dat Gij een flinke gestalte, een mooi gezichtje, zwart haar, of zelfs maar een paar mooie oogen, een mooien mond of een mooien neus hebt, — en de ijdelheid heeft U reeds beet; bezit gij bij dit alles nog eene of andere begaafdheid, al is het ook niets meer dan wat te kunnen zingen of tamelijk te dansen, dan geeft gij u aan de vleienstee droomen over, en gij beheerscht de gansche wereld door de macht uwer bekoorlijkheden. Ik ken er verscheidenen, die door hare ijdele verbeelding zich zoozeer lieten medeslepen, dat zij zich door een geheel volk lieten huldigen, en op eenen troon plaats namen. O ijdelheid der ijdelheden!

• •

Jeannette heeft altijd den naam gehad van schoon te zijn, en zij heeft er ook nooit aan getwijfeld: hare moeder zeide het haar reeds, toen zij nog in den wieg lag, terwijl zij haar kuste; de kindermeiden, die haar elken dag met strikjes en lintjes opschikten, hebben het haar gedurig herhaald, en haar eigen oogen hebben het haar honderdmaal meer en honderdmaal beter gezegd: zij is er dus

ten volle van overtuigd, en ten zeerste mede ingenomen; vóór alles tracht zij er zooveel mogelijk partij van te trekken.

Zie haar eens voor den spiegel staan, hoe zij hare beeltenis beschouwt en die met liefde toelacht, hoe zij een haartje, dat niet in het gelid zit, recht strijkt, hoe lief zij haren hals omdraait, hoe zij zich oefent in bevallige wendingen, en hoe zij haar geheel kostbaar persoontje bewondert. Wat is zij met zich zelve in haar schik! O, welk wonder van een meisje!

Toch heeft zij een klein hartzeer, of, om beter de waarheid te zeggen, een zeer gevoelig hartzeer. Ik wil u dit in het geheim zeggen: spreek er althans niet van: ge zoudt haar nog meer verdriet aandoen. Misschien hebt gij opgemerkt, dat zij onder het rechteroog, dicht bij den neus, een bruin stipje heeft: 't is een moedervlek, die door niets kan weggenomen worden. Zij zelve heeft ze maar al te goed gezien. Hoe jammer ook, een zwart vlekje op zulk een mooi gezichtje!

Ge zult nooit raden, wat zij al niet heeft aangewend, om dat vlekje te verdrijven of ten minste minder zichtbaar te maken. IJdele pogingen! niets mocht baten.... Men wil zelfs, dat zij eene bedevaart naar Kevelaar gedaen heeft, om die zoo gewenschte gunst te erlangen. Maar helaas! Onze-Lieve-Vrouw van Kevelaar heeft niet goed kunnen vinden, om voor Jeannette een wonder te verrichten.

Ge lacht wellicht, jonge dames, met zulke on-

noozele, kinderachtige en kleingeestige ijdelheid! Doch hoevelen ken ik niet, die misschien op dit punt nog erger zijn dan Jeannette! Hoevelen zijn er niet, die tien, twintig jaren levens zouden willen geven, wanneer zij daardoor verkrijgen konden, dat zij bij voorbeeld, wat meer of wat minder kleur, wat meer of wat minder gezetheid hadden, dat zij, op eene of andere plaats van hun gezichtjes met geen wratje, geen hairtjes, geen stipjes, en al dergelijke beuzelingen, die niemand ziet, gestraft waren!

Ge zult het misschien niet heel liefderijk van mij vinden, dames, maar ik zou het Onze Lieve-Vrouw gansch niet kwalijk genomen hebben, wanneer zij Jeannette, en al dergelijke nuffjes, om haar alle reden van ijdelheid te ontnemen, met de pokken naar huis had gezonden. Denkt gij er ook zóó niet over?

Heeft Jeannette geen andere verdienste? O zeker! Zij kent muziek; dat wil zeggen: zij heeft een tijd lang piano-lessen genomen, gelijk zoovele dametjes in onze dagen, en kan vrij wel eene of andere polka of mazurka spelen. Daar zij rijk en schoon is, en gaarne geprezen wil zijn, vindt zij bijval van sommigen, die altijd roepen: Bravo, zeer wel, perfect! Zij laat zich heel wat op hare kunst voorstaan, en het ontbreekt haar aan niets anders dan aan tijd, om eene virtuose te worden.... Hiermede troost zij zich, dat zij niet kan zingen. Want de hemel, die haar de vederen van de pauw heeft

geschonken, heeft haar de stem van den nachtegaal onthouden. Ten gevolge hiervan heeft zij weinig achting voor den zang, en zij verwondert er zich over, dat wel opgevoede dames daarvan werk kunnen maken. O, jufvrouw Jeannette!

Daarentegen munt zij uit in geestigheid in gezelschappen; zij weet zeer goed te praten, heeft buitengemeen goed slach om iets te vertellen, en ontvangt en maakt veel complimenten. Zij luistert met buitengewoon veel gratie, en maakt zich zeer behendig een gunstig oogenblik ten nutte, om de bewondering van den spreker onder een ander opzicht gaande te maken. Zij neemt eene prachtige houding aan, laat haar lief gelaat, haar bevallig lachje, haar witte tanden, haar mooie handjes, haar fijn voetje, haar flinken leest en al de bevaligheden van haar persoon uitkomen. Zij zegepraalt in haar binnenste, en zegt bij zich zelve: wat moet mij iedereen wel beminnelijk vinden!

Jeannette, wil ik u eens antwoorden, en u eens zeggen, hoe men u vindt. De heele wereld, zonder uitzondering, vindt u hoovaardig, aanmatigend, begeerig naar ijdele loftuitingen, en niemand bijna heeft eenige achting voor u. Die u liefhebben, maken zich ongerust over uwe lichtzinnigheid en over uwe overdreven behaagzucht. Die geen liefde voor u hebben, lachen u uit en steken den draak met u achter uw rug, al hebben zij u misschien een oogenblik te voren met laffe en kinderachtige vleitaal bejegend. Als men negentien of twintig jaar

oud is, behoorde men meer verstand te hebben, en meer zedigheid en bescheidenheid te bezitten. Ge kunt boos worden, als ge wilt, omdat ik u dit zeg, maar ge zult dan toch, ten minste ééns in uw leven, de waarheid gehoord hebben.

Gelukkig ware het voor u, zoo die waarheid, welke u zeker reeds meermalen, door een of ander trouwen vriend is voorgehouden, ingang vond in uw hart, en gij u aangespoord gevoeldet, om meer acht te geven op nuttige kennis en deugd, dan op lichaamljke schoonheid, die even als eene bloem, spoedig verwelkt en vergaat.

VI.

De praatzieke jonge dame.

Mathilda is praatziek: dat is haar hoofdbrek.

Wanneer zij met twee dames van haar soort bijeen is, dan is het u of hooren en zien vergaat: allen praten te gelijk, en met zulk een vloed van woorden, dat het onmogelijk is, één woordje er tusschen te krijgen. Ge zijt verplicht, om even als zij te doen, en een kwartet er van te maken.

Knoopen zij op een partijtje een afzonderlijk gesprek met u aan, dan zijt ge ongelukkig; ge hebt aan uw twee ooren niet genoeg, het hoofd begint u te draaien, ge bezwijkt onder die hagelbui van woorden, als ge niet heel gezwind uw hoed opzet, en in allerijl het hazenpad kiest.

Nooit heb ik zoo goed begrepen, hoe nauwkeurig Salomon dit soort van volkje had nagegaan, als hij eene praatzieke vrouw vergelijkt bij een dak, dat vol gaten is, waardoor de regen op uw hoofd nedervalt, als door eene zeef. Zie dat ge zoo spoedig mogelijk wekomt.

Wat hebben die dames dan toch wel voor bijzondere zaken te verhandelen? — 't Is over de vreemde manieren van jufvrouw Eliza, hare vriendin, dat zij spreken, over de aanmatigingen van hare meiden of naaisters, over de eenvoudigheid of de godsvrucht van Theodora, hare nicht, over Jan en alleman, in één woord, over u, over mij, over den pastoor nog wel, en niet het minst over haren biechtvader!

En wat hebben zij dan nog van al die personen te vertellen? Kwaadsprekerijen, slechte vermoedens, praatjes, die zij op straat hebben opgelopen wat zeg ik? alles wat hun in de gedachte komt, rijp en groen. Zeer zelden vinden zij er genoeg in, om iets goeds van haren evennaaste te zeggen: dit kapittel hebben zij altijd in weinig woorden afgehandeld.

Mathilda, ik heb u nog heel klein gekend, luister eens naar mij: ge zijt niet kwaad van inborst, maar ge zult het worden. De zucht tot kwaadspreken en bevitten zal uw karakter bederven, zij zal u medeslepen tot groote onrechtvaardigheden, zij zal u gehaat maken bij al uwe kennissen, en u Gods straffen op den hals halen; want God, gelijk de H. Schrift zegt, verfoeit de addertongen.

— Maar ik heb daar geen erg in, 't is maar om te lachen, dat ik iets vertel.

— En gij haalt uwe beste vriendinnen door den hekel.

— Men moet mijne woorden zoo ernstig niet opnemen.

— Dus, men moet u voor eene zottin aanzien, en u verachten?

— Dat zeg ik niet.

— Gij zijt meer dan onbezonnen. Slechts kort geleden nog, hebt gij zooveel onvoorzichtige praatjes over Jufvrouw D. uitgestrooid, dat haar huwelijk is afgesprongen, en dat Mijnheer D. het er niet bij zal laten, maar u rekenschap zal vragen van uwe gezegden. Wat zult gij hem antwoorden?

— Wat zegt ge? Is dat waar? Ik heb zoo goed als niets gezegd ik heb schertsende gesproken Maar ik wil met dien Mijnheer niet te doen hebben. Wat moet ik hem zeggen?

— Gij kunt hem zeggen, wat gij wilt: dat is uwe zaak. Daarbij, gij hebt aan zeker iemand al de kleine fouten van uwe oud-tante blootgelegd, en die persoon heeft niet kunnen zwijgen. Alles is uitgelekt, en ik heb hooren zeggen, dat de goede tante bittere tranen gestort heeft, en gezworen heeft haar testament te zullen veranderen.

— Groote hemel! En zij had mij alles gemaakt . . . Weet gij dat wel? Hoe kan zoo iets uitkomen? Ik had het slechts aan één enkele persoon gezegd, en nog wel onder de stipste geheimhouding. Is

het mogelijk, dat men mij zoo trouweloos behandeld heeft?

— Hoe kunt gij over de onbescheidenheid van anderen verwonderd zijn, terwijl gij zelve uwen mond niet kunt houden?

— Welk een ongeluk!

— Zulke lessen hadt gij juist noodig, om verstandiger te leeren zijn en u te verbeteren. Ga voort met praten en babbelen, en elken dag zullen nieuwe onaangenaamheden u straffen voor uwe praatzucht. Waarmede men zondigt, daarmede wordt men gestraft.

VII.

De gevoelige jonge dame

Caroline laat zich altijd door haar gevoel medeslepen: zij is overdreven gevoelig. Zij is geboren met een verheven verstand, een goed hart, eene groote ziel en een gevoelig gemoed; maar hare verbeelding is altijd te levendig en haar karakter min of meer buitensporig geweest, zoodat zij alles overdreef. Met uitmuntende hoedanigheden begaafd, maakte zij zich toch dikwijls bespottelijk.

Zij was niettemin zoo goedaardig, zoo minzaam en zoo ongekunsteld, dat men het haar vergaf, en haar van harte liefhad. Ernstiger, dan men van haren leeftijd zou verwachten, versmaadde zij de kleingeestige vermaken en de grillige zotheden der

mode; eenvoudig was zij in hare kleeding en hare manieren, vertrouwelijk in hare gesprekken, en edelmoedig in hare handelwijze. Haar verstand was geopend voor alle verhevene gedachten, en haar hart voor de schoonste offers. Vooral had zij er behoefte aan, om te beminnen en om wederkeerig bemind te worden. . . . Rein als een engel, verdiende zij in werkelijkheid de genegenheid, die zij zocht door wegschenking der hare.

Ongelukkig Kind! zij was onbekend met de gevaren, die een bedriegelijke en trouweloze wereld onder de schreden dier vurige en trouwvolle naturen doet ontspruiten; zij wist niet, dat de wereld haar zou toelachen, om haar te misleiden, en dat zij liefde zou veinzen, hoewel verteerd door eigenbaat. Al te vroeg moest zij op eene wreede wijze leeren, dat een hart, gelijk het hare, zelden begrepen en zelden met wederliefde vergolden wordt. Men zal den spot drijven met hare openhartigheid en hare edelmoedige gevoelens, men zal haar uitjachen om hare beste voornemens, en, niettegenstaande hare werkelijk goede bedoelingen, zullen hare kleine gebreken ten mikpunt dienen voor de spotternijen van den grooten hoop van alledaagsche karakters.

Had zij God gekend, gelijk Hij verdient gekend te worden, en had zij hare smachtende ziel naar Hem gewend, in dien afgrond van liefde, zou zij het waardige voedsel harer verlangens gevonden, en zich schadeloos gesteld hebben voor de versma-

ding der wereld. Verlicht en geleid door het geloof, door eene onvergankelijke hoop gesteund, en bekend gemaakt met de wijze, waarop zij de begeerten haars harten moest matigen, en de gebreken harer natuur overwinnen, had zij een dier moedige vrouwen kunnen worden, die de heldinnen zijn der liefde.

Ongelukkig genoeg had zij echter van hare moeder, slechts eenige oppervlakkige begrippen van eene beginsellooze godsdienstigheid opgedaan, en had zij hare opvoeding genoten, in een dier huizen waar de godsdienst alléén op het programma staat, om aan de ouders voldoening te geven; zij was dus onbekend met het geheim der hemelsche vertroosting, en van het eenig geluk, dat na de teleurstellingen des levens overblijft.

Wat is er gebeurd? De gevoelige Caroline zocht bij de schepselen, wat God alléén haar geven kon; gehoor gevende aan de aangeborene genegenheid haars harten, heeft zij vriendinnen willen hebben, heeft zij zich op dezer vriendschap verlaten, wellicht te veel toegegeven aan de aandrift van hare inborst, en zeer spoedig reeds gevoelde zij, dat er eene verkoeling plaats had, dat men haar vreemd, vervelend en hinderlijk vond; zij moest het gewaar worden, hoe men met haar spotte, haar verachtte en eindelijk besloten had haar te ontwijken. Ge kunt u haar verdriet en hare wanhoop verbeelden! Hoeveel tranen heeft zij niet gestort, en welke akeelige inbeeldingen hebben niet haar hoofd gefolterd!

Uit hartzeer en verveling, begon zij te lezen. De boeken, zoo sprak zij bij zich zelve, zullen mij toch niet trouweloos behandelen. Het ongelukkig meisje vond zich bedrogen: nog erger dan hare vriendinnen, zouden de boeken haar verraden.

Zij had het ongeluk zich aan de lezing van *Romans* over te geven, omdat deze vol teeder gevoel zijn, en meer met haren smaak overeenkwamen. Helaas! niets was voor haar gevaarlijker. In plaats van aan hare buitensporige verbeelding paal en perk te stellen, openden zij haar een gezichteinder zonder grenzen, en voerden zij haar door de wolken heen, in betooverde gewesten, waar niets dan leugen en bedrog gevonden wordt. Na ééns die wereld van hartstochtelijke droomerijen te hebben betreden, was Caroline niet enkel meer een gevoelig meisje, maar zij werd eene zottin.

Dagen en nachten brengt zij nu door, met denken aan de verdichte gebeurtenissen harer romans, met welker ingebeeelde helden zij dweept. Zij beweent hunne ongelukken, meer dan zij ooit de wezenlijkste rampen zal beweenen, en blijft soms geheele weken treurig.

Soms hoort men haar hare kamer op en neer wandelen, wanneer zij reeds lang ter ruste had moeten zijn, terwijl zij roept of zingt, en alléén de rollen van een of ander tooneelspel voordraagt. Eens riep zij des nachts: »Zij is dood, zij is dood! »Men staat op, loopt naar hare kamer, en vraagt: »Wie dan? — De ongelukkige Aspasia,» was het

antwoord. Deze was de heldin van een roman, welken zij dien dag als verslonden had.

In het achtenswaardigste gezelschap is zij verstrooid en droomerig; aan de gesprekken neemt zij geen deel. Met den geest is zij daar niet aanwezig, maar zweeft zij naar eene of andere verre streek, in gezelschap van gelukzoekers, in wier verdichte lotgevallen zij, meer dan in iets anders, belang stelt. Spreekt gij met haar, zij luistert niet; ge zijt verplicht haar bij den mouw te trekken, om ze tot het gesprek en tot haren plicht terug te brengen.

Ze is menschenschuw en doorgaans droefgeestig; ze houdt meer van de eenzaamheid, dan van het aangenaamste gezelschap. Waarom? Om zich ongestoord aan hare droomerijen te kunnen overgeven, om akelige geschiedenissen zich voor den geest te brengen, om zich goed te doen aan ingeheelde genoegens of smarten.

Die haar in die soort van ijlhoofdigheid zien, vragen zich af of zij haar verstand niet heeft verloren.

Helaas! het scheelt niet veel; en zij heeft dit aan de lezing van *Romans* te danken. Gewis eene les voor jonge lieden, die toch reeds overmeesterd worden door hunne verbeelding, en die zich bekoord zouden gevoelen, om aan die vergiftigde bronnen hunnen dorst te lesschen!

De lichtgeraakte jonge dame.

Is er wel ééne deugd, jonge dames, die meer aan uwe sekse past, dan de zachtaardigheid, de engelachtige zachtaardigheid?

Wanneer de schilders deze onder een mensche-lijke gedaante willen voorstellen, ontleenen zij die dan niet aan eene onschuldige en zedige maagd, wier gelaat de grootste minzaamheid uitdrukt?

En neemt gij zelve, als gij eens beminnelijk, ik bedoel daarmede, meer beminnelijk als gewoonlijk, zijn wilt, vóór alle andere zaken, niet uwen toevlucht tot de verleidende bekoorlijkheden der zacht-aardigheid? Zoo goed neemt gij in uwe houding, in uwe oogen, in uwen glimlach, in uwe stem en in uwe woorden, het onderscheidend merkteeken daarvan aan, dat gij den bekwaamsten schilder overtreft. Gij kent dus al de waarde van de zacht-aardigheid, al hare hulpmiddelen en geheimen; niemand beter dan gij zou ons daarin les kunnen geven.

Waarom heeft dan die beminnelijke deugd, die zoo eigen schijnt aan eene christelijke maagd, bij sommigen moeten plaats maken voor lichtgeraaktheid en voor vlagen van driftigheid? Even natuurlijk als u de zachtaardigheid is, en evenzeer als zij ons in u behaagt, evenzeer verwondert en hindert ons uwe ooplopendheid. Wat verwekt meer afgrijzen dan eene driftige jonge dame?

Wij stelden ons een engel voor, en onze oogen moeten een duivel zien, eene schrikgodin met een vertrokken gelaat. Is dat nu eene jonge dame? Welk eene gedaanteverandering?

* *

Laatst zag ik een klein gedrocht van dat slach, zoo hevig in toorn ontstoken, dat het zich niet meester was, op hare tanden knarste, stampvoette en hilde. Ik werd er bang van. 't Was nogtans eene wel gekleede, wel onderwezen, met zorg opgevoede jonge dame, maar die door eene overmatige teederheid was bedorven.

Ge zult misschien zeggen: 't Was zeker een kind van tien jaar, dat nog geen verstand had?

Neen, 't was een volwassen meisje, van over de achttien jaar.

— Dan was ze stellig op eene onwaardige wijze behandeld?

— Neen, hare moeder verlangde niets anders, dan dat zij een anderen hoed, doch die haar niet aanstond, zou opzetten, als zij uitging.

Gelukkiglijk, zijn zoodanige afgrijselijkheden zeldzaam; wat evenwel minder zeldzaam is, dat is eene zekere oplopendheid, die voortkomt uit hoogmoed, uit prikkelbaarheid, uit grilligheid, of uit een ongelukkigigen aanleg voor een lastig humeur. Wie zal zeggen, hoe ver dit leelijk gebrek kan leiden?

* *

Hortense toonde, nog heel klein, reeds een hoo-

vaardig, knorrig en twistziek karakter. Op school lag zij aanhoudend overhoop met hare kleine gezellinnen; spoedig op haar teentje getrapt als zij was en niets kunnende verdragen, was zij altijd voorbereid op een aanval, en altijd klaar om te krabben of te schoppen.

't Is een feit, dat ondeugende schoolkameraden er genoeg in vonden, om haar te plagen, ten einde zich met hare driftigheid te vermaken, terwijl zij anderen, die een goedaardig en zacht humeur hadden, met vrede lieten. Zóó waar is het, dat een slecht karakter zich allerlei onaangenaamheden op den hals haalt!

Tegenwoordig is Hortense eene volwassen dame, en neemt zij zich behoorlijk in acht. Over hare vroegere oplopendheid zou zij zich schamen. Maar zij heeft niettemin norsche manieren en een moeilijk karakter behouden, waardoor zij weinig geschikt is voor het gezellig verkeer. Zij heeft in hare gelaatstrekken iets afstootends, dat eene slechte opvoeding verraad, en u van haar verwijdert.

Zij zal later een van die onhandelbare en lastige vrouwen worden, welke huiselijke dwingelanden zijn in 't klein, en welke elke maand eene andere meid noodig hebben. Altijd knorrig, altijd genegen om iets verkeerd op te nemen, er genoeg in vindende, om anderen iets te weigeren, zal zij die dame gelijken, aan wie het kindermisje heel nederig kwam zeggen, „Mevrouw zal mij wel toestaan . . . —

Neen! — Haar geluk te wenschen met haar verjaardag? — O, ja!”

Daarbij is zij wraakzuchtig, zij vergeet of vergeeft niets. Wanneer zij beleedigd is, of meent het te zijn, laat zij zelden de gelegenheid voorbijgaan, om het u te doen gevoelen, en laat zij het u niet zelden duur betalen.

Ook ontvlucht haar iedereen, en heeft zij geen vrienden. Men heeft medelijden met diegenen, welke met haar moeten huizen, en reeds zegt men: »Wee den ongelukkigen man, die haar eens tot vrouw zal hebben!»

..

Zulk een hatelijk karakter bezit gij niet, jonge dames, met verontwaardiging werpt gij zoo iets van u af. Opperbest. Eenigen van u kwamen mij evenwel vrij kittig voor. — O ja, dat is waar; wij zijn ietwat heet, zeggen zij; wij zijn gauw op ons paardje, maar een oogenblik daarna hebben wij alles vergeten. — En gij meent zeker, met zulk eene luchtige verontschuldiging van alle schuld te zijn vrijgesproken, niet waar? Gij maakt u driftig, gij krenkt en beleedigt soms iemand, en ge meent, dat alles weer goed gemaakt is, omdat gij alles hebt vergeten? Eene zonderlinge manier om eene fout te herstellen, en het onrecht dat men anderen heeft aangedaan, te vergoelijken! Dat gij zeer spoedig ontvangen beleedigingen vergeet, dat is zeer wel;

maar dat gij daarmede van alles af zijt, ten opzichte van uwen evenmensch en zelfs van het publiek, dat neem ik nooit aan. Noch de menschen, noch uw geweten zijn met zulk eene verontschuldiging die de hoogmoed alleen ingeeft, tevreden.

Onderdrukt daarom met kracht die opwellingen van drift, die u tot schande strekken, en die God beleedigen: dit is de eenige weg die waarlijk christelijke dames past.

IX.

De wereldsche jonge dame.

Wanneer men jong en rijk is, en zonder te werken in weelde en overvloed kan leven, is men licht genegen om te denken, dat men enkel en alleen op de wereld is, om zich te vermaken, om vroolijk te zijn en uitspanning te hebben, om zich op te schikken en zich te doen bewonderen, om te eten, te drinken en te slapen, in één woord, om zich aan alle mogelijke genoegens te verzadigen. Zulke be-
tooverende droombeelden scheppen zich niet zelden tal van jonge dames, wanneer haar schooltijd verstreken is.

Wat de strenge zedeleer van het christendom betreft, die de versterving der zinnen en der begeerlijkheid gebiedend voorschrijft, om den hemel te verdienen, deze verschuiven zij tot na de lachende jaren der jeugd, als zij niet meer in staat zijn, om met de wereld mede te doen. Zoolang deze tijd

nog niet daar is, beschouwen zij deze wereld met hare dwaasheden als haren hemel, en het vermaak als haren God. Neemt men van hare vermaken enkele uren af, die zij besteden tot het bijwonen, op hare manier altijd, van kerkelijke plechtigheden, dan zal men in al hare handelingen ware heidensche vrouwen terugvinden.

• •

Amélie behoort tot die godsdienst van het vermaak. Zij is niet bedorven, ook niet dwaas, maar zij is uiterst verslaafd aan zingenot. Voor haar is het lichaam het voornaamste deel van haar wezen; zij schikt het op met eene verbazende pracht, zij voedt het met de uiterste bezorgdheid, en zij heeft er meer voor over, dan zij ooit voor hare ziel gedaan heeft. Hare ziel! hieraan denkt zij het laatst en deze is hare minste zorg.

Maar haar dierbaar lichaam. Daaraan weigert zij niets, en zij voorkomt zelfs, al wat het zou kunnen wenschen. Geen lijnwaad is daarvoor te fijn, geen spijzen daarvoor te keurig, geen reukwerken te zeldzaam, geen zitplaatsen of bedden te zacht, geen rijtuigen te gemakkelijk; eene nietigheid is voldoende, om haar te hinderen of last te veroorzaken. De Sibariet, die hinder had van een rozenblaadje, dat in tweeën was gevouwen, was niet zoo kleinzeerig als de zinnelijke Amélie.

Elke arbeid, elke stoornis vermoeit haar: onop-

houdelijk klaagt ze. Ze is nergens goed voor, dan om op eene sofa uitgestrekt te liggen, uren achtereen te jokken, voor eene keurig aangerechte tafel te zitten, en om diep in den nacht te spelen en te dansen.

Het spel vermoeit haar nooit: een ganschen nacht kan zij dansen of zingen, of in den schouwburg doorbrengen, zonder iets van hare levendigheid, hare vroolijkheid of opgewektheid te verliezen. Integendeel, dit geeft haar nieuwe kracht: de schouwburg maakt haar vroolijk, een bal wekt haar op en brengt haar in vervoering, de vermaken verdubbelen haar leven. Ze is eene heldin van het zingenot.

Hoe brengt zij die overdreven zucht naar de zoo gevaarlijke genietingen der zinnelijkheid, overéén met haar geweten? Daar denkt zij niet eens aan. Haar antwoord is reeds vooraf gevonden; nog nooit heeft iemand, hoe ook aan danspartijen, bals of romans verslaafd, hiervoor stil gestaan: *Ik doe er geen kwaad mede*, zeggen zij.

De meest zedenkwetsende tooneelvoorstellingen of romans hebben op haar geen invloed. Even bedaard en kalm blijft hare verbeelding, even zuiver blijft haar hart daarbij, alsof zij dien tijd hadden doorgebracht in het gezelschap van engelen of in godvruchtige gesprekken. Bekoringen komen bij haar niet te pas; zij bezitten het voorrecht der nauwgezette zielen, die de geboden Gods en de voorschriften der deugd trouw in acht nemen.

En toch is Amelie op het bal op de meest oneerbare wijze gekleed, toch neemt zij deel aan de meest onzedige dansen, toch geeft zij zich zonder eenige terughouding aan al de vervoering eener vurige natuur over. Welk een bewonderenswaardig meisje, dat dwars door de vlammen en op gloeiende kolen wandelt, zonder zich te branden! De drie kinderen, die door God in den brandenden oven bewaard werden, waren niet meer begunstigd.

* *

Wij zullen niet redeneeren, de hartstochten zijn blind, en zwichten niet. Maar wij vragen aan elk-een, die te goedertrouw is, of men kan aannemen dat de II. Schrift liegt, dat de Kerk het mis heeft, en dat allen, wie zedelijkheid ter harte gaat, van menschenkennis verstoken zijn, wanneer zij met zoo-veel kracht die gevaarvolle vermaken veroordeelen.

De weg; die ten hemel leidt, dames, is niet met rozen, maar met doornen bezaaid; zij die den breeden weg volgen, gaan naar de hel; dat leert het geloof.

* *

Ik heb ouders gekend, die voor hare dochters in den boog sprongen, en durfden zeggen: „Hoe zullen onze dochters aan den man komen, als wij ze niet medenemen naar de openbare vermakelijkheden? Als wij ze niet laten uitgaan en partijen

laten bijwonen? Dáár leert men ze kennen, en kunnen zij door iedereen opgemerkt worden.”

Wezenlijk eene mooie wijze van tentoonstellen! Een zeker middel om in aanmerking te komen! Dan bestaat er nog een eenvoudiger, en zeker veel onschuldiger middel, om van uwe dochters af te komen: hangt haar een bordje op den rug, waarop met groote letters te lezen staat:

EENE DAME, DIE GAARNE ZOU GEVRAAGD ZIJN.

En voegt er dan nog bij, om zekerder van uwe zaak te zijn:

EN DIE ZOOVEEL OF ZOOVEEL TEN HUWELIJK
MEDEBRENGT!

Gewis, geen verstandig vader, geen christelijke moeder zal het van zich verkrijgen kunnen, om hunne dochters, als het ware, te veilen en te koop aan te bieden! Geen verstandig en rechtgeaard jongeling ook zal zich in zulke strikken laten vangen!

X.

De christelijke maagd.

Bij de ouden was de maagdelijkheid niet in eere. Nog is dit tegenwoordig zoo bij zekere personen, die niets dan het stoffelijke aanbidden.

Maar sedert de Maagd bij uitnemendheid en Haar Goddelijk Kind, het menschgeworden Woord, het voorbeeld dier zoo verheven deugd gegeven hebben, vond men ze bij duizenden, die uitverkorene zielen

die de grof zinnelijke en vleeschelijke wellusten versmadend, zich verhieven tot de hemelsche gewesten, om de onuitsprekelijke zoetheden der goddelijke liefde te genieten. Eere aan die Christen maagden, die vol afschrik voor eene bedorvene wereld, in het klooster een engelachtig leven leiden en voor ons, zondaars; bidden! Eere aan degenen onder haar, die den heldenmoed eener bovenmenschenlijke deugd in de treffende beoefening der naastenliefde ten toon spreiden! Zij zijn de bloem van Jezus' kudde, gelijk de H. H. Vaders dit uitdrukken.

De wereld, die in hare heiligheid haar eigen vonnis ziet, en die misschien haar geluk en hare tevredenheid benijdt, vindt er genoeg in haar te bevitten, haar bespottelijk te maken of haar te beklagen. Wanneer men van zekere hoogte dat geraas en dat geschreeuw uit de diepte der maatschappij verneemt, zou men aan ellendige kikkers moeten denken; die uit hun modderpoel de blanke duiven en de stoute arenden uitjouwen, welke vrij door de lucht zweven?

Spreek nooit het Evangelie tegen, dames, of gij zult altijd God en de menschen tegen u hebben. Brengt hulde aan de edele gezindheid van diegenen, welke tot grootere volmaaktheid meenen geroepen te zijn, ook al denkt gij er geheel anders over.

* *

Waarom, vraagt ge wellicht, blijven sommigen in de wereld? — Dat is, omdat zij door een of anderen band worden teruggehouden of omdat zij

hinderpalen op haren weg ontmoeten, die haar niet toelaten haar verlangen te bevredigen. — Of misschien hopen zij nog... — Foei! welk eene hatelijkheid! gij denkt wellicht, dat zij het niet goed meenen; spreek uwe gedachte eens geheel uit. — Men beweert, dat zij niet goed aan den man konden komen, en dat dit de reden is, waarom zij zoo afkeerig zijn van de wereld; men zegt er zelfs bij, wat diegenen betreft, welke *godvruchtig* zijn geworden, dat zij zich aan God hebben toegewijd, nadat zij zagen, dat zij van de menschen niet gewild waren. — Begrijp eens, hoe hatelijk gij zijt! Hadt gij dan liever gezien, dat zij zich aan den duivel toewijdden? Ik voor mij geef haar gelijk, dat zij bij God haren toevlucht gezocht hebben.

* *

— Gij haalt Léonie aan, die, vóór dat zij tot de *godvruchtigen* hoorde, op alle bals en feesten te zien was. Zij heeft gedaan, wat zij kon, zegt gij, om te behagen, en om fortuin te maken; en 't is enkel en alléén, omdat zij geen kans meer zag om klaar te komen, dat zij godvruchtig is geworden.

— Ik geef toe, dat zij meer dan ééns gekheden begaan heeft, dat zij even als gij een bovenmatig wijden hoepelrok gedragen, haar hoofd met bloemen en veeren overladen, en hare voeten in fijne balschoentjes gestoken heeft; ik heb zelf gezien, hoe zij zich op straat of op partijen deed opmerken, met hoeveel gemaaktheid zij groette, en dat zij, meer dan passend was,

haren mond tot een bevallig lachje wist te plooiën. Wat behoef ik meer te zeggen? Ik vond haar even ijdel, en even verlangend om opgemerkt te worden als gij het zijt. Maar zij had geen fortuin, hare eischen gingen hare middelen te boven, en de goede hoedanigheden, die men van haar kende, waren ontoereikend om haar eene goede partij te bezorgen. In één woord, zij heeft zich te vergeefs in de rij geplaatst, men heeft haar laten zitten. Misschien heeft zij maar met moeite van den nood eene deugd gemaakt, misschien heeft zij uit wanhoop bittere tranen gestort... dat weet ik niet. Maar ik weet, dat zij er moedig door heeft weten te slaan, en dat zij voortaan naar geene andere kroon meer tracht, dan naar eene hemelsche: zoo dwaas als zij vroeger was, zoo verstandig is zij thans. Toen had niemand iets op haar te zeggen, waarom keurt gij thans hare handelwijze af?.....

Waarom vooral spreekt gij met evenveel minachting en afkeuring van allen; die haren maagdelijken staat behouden?

Uwe beschuldiging is te algemeen om waar te zijn, en te hatelijk, om rechtvaardig te zijn. Daar zijn er, die hadden kunnen gehuwd zijn, maar die het niet gewild hebben; sommigen zouden nog, en beter zelfs dan die haar bepraten, tot een huwelijk kunnen geraken, en willen niet; zij verkiesen een staat, die door den H. Paulus volmaakter en beter genoemd wordt. Waarom hebt gij daar iets tegen?

Mathilde, het schijnt dat ge erg gebeten zijt op al wie een godvruchtig leven leidt; zijn zij niet veel beter dan gij? Zoudt gij de vergelijking durven doorstaan met Louise, die een engel is van zedigheid en naastenliefde? Gij kent ze, en gij weet hoe vroom zij is, en hoe verlicht hare godsvrucht is. Zij heeft zich toegewijd aan goede werken, en daaraan besteedt zij haar inkomen, haren tijd, hare zorgen en haar geheel leven. Wanneer gij haar onverhoeds zoudt overvallen, zoudt ge haar in het ellendige verblijf van den arme vinden, voor wien zij zich zelfs van hare eigene kleederen ontdoet; gij zoudt haar bij eene oude zieke vrouw vinden, bezig met haar huishouden in orde te brengen of hare wonden te verzorgen; gij zoudt haar aantreffen aan de legerstede van een stervende, dien zij troostvolle woorden toespreekt, en dien zij voorbereidt tot den dood. Hebt gij, die den staf over haar durft breken, die zooveel op haar weet te zeggen, zooveel heldenmoed en zooveel liefde in uw binnenste?

Wat haar nog meer dan hare liefdewerken onderscheidt, in het oog van al wie de ware deugd weet te onderkennen, dat is hare nederigheid, haar geduld, hare zelfverloochening. Zal ik u vertellen, dat zij de verachting en de vernederingen lief heeft? dat zij de beleedigingen, die men haar aandoet, niet anders beantwoordt, dan met voor hare beleedigers te bidden? en dat zij goed zoekt te doen

aan hen vooral, die haar kwaad gewild hebben? Vertrouw gerust al diegenen, die zóó de godsvrucht begrijpen en in beoefening brengen.

Gij zegt hier niets op, Mathilde? — Ik ben vol bewondering voor Louise's deugden, en ik beken, dat ik in de verte op haar niet gelijk; maar er zijn andere godvruchtige vrouwspersonen, die een geheel anderen godsdienst schijnen te hebben: ik zal alléén Justine aanhalen, wier kwade tong niemand ontziet.

* *

O wat die aangaat, die schenk ik u; maar ge zult mij toegeven, dat deze eene uitzondering is. Justine is een onverstandig hoofd, en heeft niet het minste begrip van ware godsvrucht. In haar onverstand meent zij, dat, om Gode behagelijk te zijn, het genoeg is, om met gebogen hoofde en met neergeslagen oogen te gaan, donkere kleederen te dragen, in de kerk neder te knielen en daar lange gebeden te prevelen, waarvan ze geen woord verstaat, en waarbij ze geen enkele gedachte heeft, en dat zij boven alle anderen van haar soort uitsteekt, naarmate haar werktuigelijk gebed dat der anderen in langen duur overtreft. Hiermede is zij zoo zeker van hare zaak, dat zij vergeet op haar hart en op hare tong te waken: zij kent zich zelve den palmtak der heiligheid toe, zij heeft zelf-behagen in hare werken; zij maakt zich kwaad om alles

wat haar weerstreeft; zij is lichtgeraakt en wraakzuchtig; zij heeft eene slangentong. Verbeeldt zij zich misschien, dat hare hooge godsvrucht haar het recht geeft, om in den naam van God te spreken, of dat het haar plicht is voor Zijne zaak op te treden, en te verbeteren, wat de pastoor in zijne predikatiën niet al te streng heeft aangedrongen? Zonder eenig mededoogen stort zij hare gal uit over hen, die de geboden Gods niet onderhouden of niet begrijpen, gelijk zij zelve dit doet. Geen boetprediker heeft ooit zoo hevig tegen de ondeugden der eeuw uitgevaren; niet te vreden met in het algemeen te berispen, valt zij personen aan en wraakt zij onbarmhartig een ieders gedrag; men zou zeggen, dat zij zich wreekt op de wereld, welker vermaken niet in haren smaak vallen, met haar een hevigen en dikwijls bespottelijken oorlog aan te doen.

Te vergeefs zoudt gij haar onbescheiden ijver willen matigen; zij luistert naar geen raad, zelfs niet van haren pastoor: beter dan iemand, wil zij zelve weten, wat Gods eer vordert.

Zulk eene godsvrucht is niets dan een overdreven spotbeeld der ware godsvrucht. Lach er mede zoo veel gij wilt.

Maar wees op uwe hoede, Mathilde, om niet zóó ver te gaan, van te spotten met de eenvoudige en brave zielen, die, buiten haar weten, zich aan eenige lichte fouten schuldig maken. Want, waren zij zoo goed onderwezen als gij, zij waren wellicht veel beter dan gij; en ook, zooals ze nu zijn, zijn

ze dikwijls veel welgevalliger in Gods oogen, met haar eenvoudig goed geloof, dan de meest verlichte en verstandigste dames het zijn in de oogen der menschen. Laat ons vreezen voor het schrikkelijk oordeel, dat eens over al onze gedachten, woorden en werken zal gehouden worden, en ons zelve barmhartig zijn, opdat dit voor ons ook genadig zijn moge.

Besluit.

't Is wel mogelijk, jonge dames, dat gij mij beschuldigt, dat ik zelf deze laatste raadgeving ten uwen opzichte niet in het oog heb gehouden, en dat ik meer heb gesproken over uwe gebreken, dan over uwe goede hoedanigheden. Dat is waar, ik wil het niet ontkennen; doch, ik heb nog niet alles gezegd, wat ik zeggen konde, en dit spijt mij eenigzins.

Vergeef het mij. Er zullen genoeg anderen zijn, die juist het tegendeel doen, en gij zult u tegen het venijn hunner vleierijen moeten in acht nemen.

Wanneer ik u over Uwe goede hoedanigheden had gesproken, zou ik u niets nieuws verteld hebben. Is er wel ééne, die u onbekend is? En zijn ze u allen niet veel beter bekend, dan ik het kan zeggen, of liever, zijn ze u helaas! niet al te goed bekend? Uwe eigenliefde schrijft u zelfs goede hoedanigheden toe, die gij nimmer hebt bezeten; zoo behendig is deze om u te bedriegen.

Maar, wat uwe gebreken betreft, dezen worden u door haar verborgen gehouden, of slechts door een gekleurd glas vertoond; wat er al te zeer in hindert, wordt bedekt, en wat er bevalligs in is, moet duidelijk uitkomen; soms is die eigenliefde zoo gelukkig, dat haar deerniswaardig slachtoffer die gebreken zelven bemint en lief heeft, waardoor men bespottelijk wordt in het oog der geheele wereld.

Doet men u niet een zeer goeden dienst, als men u zegt: Jufvrouw X, ik maak u mijn compliment over uw bevallig voorkomen? Maar wees voorzichtig, men ziet u aan voor lichtzinnig en onbescheiden; alléén om u aan het praten te krijgen, en u te kunnen uitlachen, wordt uwe ijdelheid geveleid.

Jufvrouw A, aan uwe aanmatigende houding kan men zien, dat ge u zelve mooi en welgemaakt vindt. — Maar mistrouw uwen hoogmoed; want deze geeft u zoo gemaakte manieren, dat men u *moet* verachten.

Jufvrouw B, gij zijt alles behalve mooi, veel minder nog dan gij zelve denkt; schik u toch in vrede's naam niet op zulk eene vreemde wijze op, dat uwe leelijke gelaatstrekken en uwe vuile kleur nog meer uitkomen. Leg er u liever op toe om door de begaafdheden van uw verstand en van uw hart te schitteren.

Jufvrouw C, gij hebt een lastig en onaangenaam karakter; men durft het u niet in uw aangezicht zeggen, omdat gij van aanzien zijt en vol trotschheid. Toon dat gij verstandig zijt, en een krachtigen wil hebt, en wordt zachtaardig en minzaam.

Jufvrouw D, gij speelt de zoetsappige en de gevoelige, met eene bevalligheid, die waarlijk kluchtig is. Laat die kinderachtige naäperijen daar, en gedraag u meer overeenkomstig uwe jaren.

Jufvrouw E, gij houdt u als of gij niet tot de godvruchtigen hoort, en gij minacht diegenen, die naar uwe gedachte, al te vroom zijn. Weet wel, dat eene vrouw, die den vrijdenker uithangt, het grootste wangedrocht is, dat er op aarde bestaat; zij heeft geen gezond verstand, geen hart, geen zedelijkheid.

Jufvrouw F, al uwe godsvrucht bestaat daarin, dat gij geen enkelen Zondag overslaat om een lezend misje te hooren, even als vele aanzienlijke halfheidensche dames, en gij ziet er niets tegen, om de overmatige zucht naar werelsche genoegens met den dienst van God te willen vereenigen. Word wijzer; de weg, dien gij hebt ingeslagen, leidt geenszins naar den hemel.

Jonge dames, gij verlangt allen spoedig gehuwd te zijn, een goeden man te hebben, gelukkig te wezen in uw huwelijk, en daar bij uwe zaligheid te bewerken. Ik wensch u dit alles en nog veel meer, als gij wilt, van ganscher harte toe. Doch dult dan ook, dat ik u een goeden en welgemeenden raad geve: Verbetert namelijk in u die gebreken, welke wij hebben aangegeven, en beoefent met ijver de wet Gods. Dat is de eenige bron van het ware geluk.

LAUS JESU MARIEQUE.

I N H O U D.

	Bladz.
I. Te vroeg groot.	6
II. Te laat groot	11
III. De rijke erfgename	14
IV. De burgerdochter.	19
V. De jonge dame, die zich verbeeldt mooi te zijn.	25
VI. De praatzieke jonge dame.	30
VII. De gevoelige jonge dame	33
VIII. De lichtgeraakte jonge dame	38
IX. De wereldsche jonge dame	42
X. De christelijke maagd	46
Besluit.	53

II.

GROOTE DAMES

IN

'T KLEIN GESCHETST.

Aan de Dames!

Een mijner vrienden zeide mij eens: »Ge doet verloren moeite: de dames zullen uw boekje niet lezen, of wel, ze zullen boos worden.» Ik heb hem daarop geantwoord: »Dat hebt ge mis; de dames zullen mijn boekje wel lezen, en ze zullen niet boos worden. Ze zullen bevinden, dat ik gelijk heb; ze hebben te veel verstand, om anders te denken: dáár ken ik ze voor.»

Heb *ik* het mis gehad? Welnu, dan zal ik mijn woord terugnemen.

Uw alleronderdanigste Dienaar,

TH. D. A.

Godsdienstige dames.

Men zal zeker niet licht eene dame aantreffen, die er geene eer instelt, godsdienstig en godvruchtig' genoemd te worden. Ook zij, die inwendig geen godsdienst bezitten, zullen zich nogtans als godsdienstig voordoen, en niet zelden zelfs eene uiterlijke godsvrucht aan den dag leggen, die menigeen misleidt, die niet dieper in de zaken indringt.

Waarom, zult ge misschien vragen, die uiterlijke vertooning? De vraag laat zich dood gemakkelijk beantwoorden. Ten eerste namelijk: omdat het gebruik en de *mode* dat zoo medebrengt. — Ten tweede omdat eene vrouw zonder godsdienst niet geacht wordt; ieder weet wat zulk eene waard is. De mannen zullen zich daarin niet laten misleiden, en de goddeloosten weten het beter dan iemand. Hierom zal alleen zij, die door alle schaamte heen is, voor eene zoodanige willen doorgaan. Is het noodig dat zij huichelt, zij zal het doen; maar godsdienstig zal zij schijnen; en zelfs met hare godsvrucht te koop loopen.

Zouden we die godsdienstige dames niet eens volgen mogen in hare innige godsvrucht, en haar

godsdienstig leven niet eens wat naderbij beschouwen? 't Zal misschien wel eene of andere goede zijde hebben.

Welnu, laten we dan eens post vatten, tegen het uur, dat de Hoogmis begint, bij eene of andere Kerk, de eerste, de beste. Ik weet zeker, dat ge de moeite, die ge er u voor geeft, dubbel beloond zult vinden, ten minste wanneer ge van filosoferen houdt, gelijk ik. 't Is wezenlijk een *allerinteressantst* schouwspel, dat die hooge godsvrucht u zal aanbieden.

Beschouw daar eens, (we bevinden ons natuurlijk niet in een boeren dorp, maar op eene plaats waar veel deftige dames zijn), dien stoet van *krinolienen*, die daar op het kerkplein, in verschillende rijen, komen aantreden, terwijl het geruisch, dat ze maken met tegen elkander te schuren, al heel spoedig uw gehoor op eene bijzondere, pijnlijke manier aandoet. Met afgemeten tred, statig als waren het godinnen, treden zij het Godshuis binnen; met denzelfden statigen en afgemeten tred, gaat elke dame naar hare plaats, onderweg links en rechts hare kennissen toeknikkende, die op hare beurt heel lief en bevallig haar toelachen; daarna, maakt ze heel stil een praatje met die naast haar zitten, over dezen of genen, dien zij onder weg zagen, over het laatste partijtje, dat zij bijwoonden, of over andere dergelijke belangrijke en stichtende onderwerpen; tot eindelijk de dienst een aanvang neemt. Zij zetten of leggen zich, naar gelang der plaatselijke gelegenheden, op hare bank of op hare stoelen

neder, op zoodanige wijze, dat zij niet alleen heel gemakkelijk zitten, maar ook dat iedereen goed zien kan, dat ze een mooien hoed, een nieuwen shawl, een kleed naar den jongsten smaak enz. enz. enz. aan hebben; want zoowel hier, in de kerk, als elders, bijvoorbeeld; op partijen en bals, op straat en in schouwburgen, wil elke dame met de anderen wedijveren in pracht en opschik. Ik spreek hier niet van een heelen nasleep van verschillende voorwerpen, die zij bij zich hebben, als parasol, waaier, gebedenboek met gouden slot, geparfumeerde zakdoeken, fleschjes met fijne *odeurs* enz. enz. al te maal dingen, die natuurlijk voor de godsvrucht onontbeerlijk zijn; wel te verstaan altijd, naar het gevoelen dier echt godsdienstige dames.

Inderdaad, die groote dames, welke we hier bedoelen, hebben slach van al die dingen! Zie eens, hoe zij hare wereld kennen! Onder de Mis doen zij alle gebruikelijke handelingen mede: ze staan op, ze knielen, ze maken het kruisteeken, ze gaan weer zitten, alles even lief en met evenveel *gratie*; doen vervolgens hun gebedenboek met gouden slot open, of zitten naar het altaar en den priester te kijken. Nu zult ge zeker denken, dat allen in het gebed verslonden zijn? — O, wat zijt ge onnoozel! Bidden? Ja, daar zijn er wellicht, die vroeger, in het Pensionaat, gebeden hebben, en zelfs hun vermaak vonden in het gebed, doch die thans nauwelijks meer weten, wat bidden is; en daarbij, wat zouden zij van God te verzoeken hebben? — Bidden? Ja,

als gij bidden wilt noemen, een gebedenboek in de hand houden, en op allerlei dingen denken, die van God en van godsvrucht aftrekken.

Meent gij misschien, dat sommigen van haar mediteeren? Ze kijken, ja, wie er zoo al in de kerk is, hoe het altaar versierd is, hoe de priester er uit ziet, of hij zwart of blond haar heeft; ze vestigen hare aandacht op het kapsel van Mevrouw die, op den shawl van Mevrouw die, op het kled van Mevrouw die, en deelen soms aan die naast haar zitten, den uitslag harer waarnemingen mede. Dit zijn de gewichtige zaken, die het voorrecht hebben, hare oplettendheid te trekken.

Er wordt zelfs gezegd, (ik blijf er evenwel geen borg voor), dat er zijn, die met sommige personen als eene stille afspraak hebben, en die zoo gaan zitten, dat zij, geheel op haar gemak, dezen of genen in het oog kunnen houden, dien zij anders wellicht niet zoo gemakkelijk konden aantreffen. Het schijnt, dat het uur der predikatie daarvoor bijzonder geschikt is. Doch dit zijn geheime zaken, daar we niet in zullen treden.

Dat die dames zeer oplettend luisteren naar het woord Gods, dat door den Priester wordt verkondigd, behoef ik niet eens aan te stippen. Zie maar eens, hoe ze met die kostbare oogenblikken haar nut doen: Mevrouw A. haalt haar reukfleschje voor den dag, en *presenteert* het aan Mevrouw B, die uiterst beleefd haren dank betuigt, en soms eene of andere vleierende opmerking maakt; — Mevrouw C. is geheel en al verslonden in de gewichtige be-

zigheid om haar glacé handschoenen mooi glad te doen zitten; — Mevrouw D. beijvert zich haar nieuwen hoed of haar chignon de best mogelijke houding te geven, en dergelijke zaken méér.

Hebben nu die vrome dames één of anderhalf uur zóó in de Kerk doorgebracht, dan gaan ze, heel voldaan over zich zelve, even statig en langzaam, als wij haar zagen binnentreden, weer de Kerk uit. Onder het uitgaan beginnen zij met hare kennissen en vriendinnen een praatje, dat zij eerst eindigen, wanneer zij bij haar *equipage* zijn gekomen, als ze ten minste zóó voornaam zijn, — of, — als ze niet zoo deftig zijn, — dat zij nog een tijd lang in de onmiddellijke nabijheid der Kerk voortzetten. Meestal, gelijk ge van zelf begrijpt, loopen die gesprekken over allerbelangrijkste zaken: men spreekt dan af, waar men elkander dien avond vinden zal, welke vermakelijkheid men dien dag zal bijwonen enz.; want, het leven dier groote dames is slechts eene aaneenschakeling van genoegens en vermaken, waarbij toch soms wel een of ander kruisje komt.

Zoudt ge niet zeggen, als ge dit alles beschouwt, dat men hier met eene geheel wereldsche bijeenkomst, met een bal, of eene tooneelvoorstelling, of eene kermis te doen heeft? Zoudt ge niet zeggen, dat de rijkdom en de ledigheid onderlinge afspraak hebben, om een of anderen beleefdheidsplicht te vervullen, of om een nieuwe mode ten toon te stellen?

God beware mij evenwel om *alle* dames over één en denzelfden kam te scheren! Er zijn, Goddank, ook onder die verstrooide en verstrooiende menigte, waarlijk vrome en echt godsdienstige echtgenooten en huismoeders, reine en onschuldige maagden, die in de Kerk alléén God zoeken.

Deze laatsten, die naar de Kerk gaan, met een oprecht geloovig hart, zijn gemakkelijk genoeg te kennen, aan hare zedige en ingetogene houding. De ware en degelijke godsvrucht maakt geen parade; zij ontvlucht het oog en bemoeit zich met hetgeen om haar plaats heeft. Het godsdienstig gevoel neemt geheel hare ziel in, en zij is gaarne afgezonderd van de groote menigte. De waarlijk godsdienstige vrouw zoekt niet de verstrooidheden; zij bidt vurig en met aandacht, en met nog hooger gestemde godsvrucht en ingetogenheid, dan zij de Kerk is binnengetreden, verlaat zij het heilig gebouw, om zich weer, met nieuwe kracht en nieuwen lust, aan hare huiselijke bezigheden toe te wijden, die haar leven en haar geluk zijn.

Ik behoef u zeker niet te zeggen, beste Edmond, uit welke van die twee klassen, gij u eene echtgenootte behoort te kiezen. Ik ken u, en weet, welke uwe gevoelens, hoe verheven uwe denkbeelden zijn. Neen, zoek geene echtgenootte onder haar, die ik u zoo even op de eerste plaats beschreef, en die gij alléén dan in de Kerk zien zult, wanneer het

late uur der Hoogmis haar genoegzamen tijd overlaat , om zich naar hartelust op te tooien en op te schikken; zoek ze niet onder haar die het huis Gods als eene geschikte plaats beschouwen , om in eene nieuwe kleeding te kunnen schitteren en anderen te overschaduwen ; zoek ze niet onder die klasse van godvruchtigen , die zich met ééne enkele mis tevreden stellen , die men nooit aantreft in de vroegmis , het geliefkoosde uur der ware godsvrucht , en die slechts schijnen te leven om de vermaken dezer wereld te genieten , en zich volop te verzadigen aan alles , wat de zinnen kan bevredigen.

Zoek u eene vrouw , in wie gij eene wezenlijke godsvrucht gewaar wordt ; eene godsvrucht , die u sticht , die u doet denken aan God.

Zoek u eene vrouw , die haar genoegen , haar wellust vindt in den huiselijken kring ; die vrouwelijke handwerken en huishoudelijke bezigheden niet beneden zich acht ; die de hooge roeping begrijpt , welke zij eens als gade en als moeder te vervullen zal hebben ; die de nietige en beuzelachtige vermaken eener bedorvene wereld verafschuwt , en slechts noode zich in het openbaar ten toon stelt.

Met deze zult gij gelukkig zijn : ongelukkig daarentegen zult ge zijn met eene vrouw , die overgegeven is aan zingenot , aan hoogmoed , aan ijdelheid , aan beuzelachtigheid , aan de zucht tot vermaken , — die geen enkele ernstige gedachte , geen verlicht geloof en geen nauwgezet geweten heeft ; gij zoudt in haar noch grootheid van ziel , noch liefde tot hare plich-

ten, noch dien oprechten en beminnelijken eenvoud vinden, die eene gave des hemels is; — maar integendeel valsche en verkeerde grondstellingen, al de vooroordeelen van den tijdgeest, de prikkelbaarheid van eene natuur, die nimmer aan iets hoogers denkt, en de duizende gebreken van een karakter, dat alle vorming ten goede mist.

De wereldsche meisjes, die in weelde en vermakken zijn opgevoed, hebben niet het minste begrip van hetgeen in een christenvrouw, in eene gade, in eene moeder vereischt wordt; de godsdienst heeft haar van den eersten val van Eva niet doen ontstaan. Zoo gij haar verzocht, om van haar standpunt af, eene juiste bepaling te geven van de vrouw, en zoo zij in staat waren, een verstaanbaar antwoord uit hare verwarde begrippen samen te stellen, zouden zij U aan eene Venus doen denken, alléén ter wereld gekomen, om aanbeden te worden, en zich met genietingen te verzadigen. Zulk een denkbeeld hebben zij van het leven, en zoo ver gaan hare wenschen!

Welk geslacht kan onze tegenwoordige maatschappij van zulke moeders verwachten? Het materialisme, het zingenot, de hoogmoed en de weekheid, de smaak voor beuzelingen en de dierlijkste hartstochten, zouden het in den moederschoot reeds ingeschapen worden. Het heidendom wierd uit de verbastering op nieuw voortgeteeld, indien de levenskracht van het Christendom, in andere harten ontwikkeld, niet daar was, om die beginselen van zedenbederf te bestrijden.

Meer dan ééns heb ik mij zelve afgevraagd, wat er in het verstand dier lichtzinnige vrouwen en harer dochters moet omgaan, (als er ten minste iets in omgaat), wanneer zij sommige plaatsen uit het Evangelie lezen of hooren lezen, bij voorbeeld de volgende :

»Jesus het volk ziende . . . onderrichtte hen, zeggende :

Zalig zijn zij, *die arm van geest zijn*, want het rijk der hemelen hoort hun toe.

Zalig zijn zij, *die zachtmoedig zijn*, want zij zullen de aarde bezitten.

Zalig zijn zij, *die weenen*, want zij zullen vertroost worden.

Zalig zijn zij, *die honger en dorst hebben naar de rechtvaardigheid*, want zij zullen verzadigd worden.

Zalig zijn zij, *die barmhartig zijn*, want zij zullen barmhartigheid verwerven.

Zalig zijn zij, *die zuiver van harte zijn*, want zij zullen God zien.

Zalig zijn zij, *die vreedzaam zijn*, want zij zullen kinderen Gods genoemd worden.

Zalig zijn zij, *die vervolging lijden om de rechtvaardigheid*, want het rijk der hemelen hoort hun toe Acht U gelukkig, *wanneer men U om mijnentwille vervloekt en vervolgt.*' (Matth. V: 1—11).

Vreemd moet zeker die taal in hare ooren klinken, als ze er iets van begrijpen.

Zalig zijn zij, die arm van geest zijn.

Hiermede worden diegenen bedoeld, die niet gehecht zijn aan de goederen dezer wereld.

Toen God Zijnen Zoon op aarde zond, om de menschen te onderrichten en te verlossen, gaf Hij Hem eene arme maagd tot moeder, en liet Hij Hem geboren worden in een geringen stal, op een handvol stroo. Hiermede gaf Hij eene gevoelige les aan den rijkdom, aan den hoogmoed, aan de eerzucht en aan het zingenot, die de Messias kwam bestrijden; deze les was als het kort begrip van zijne geheele leer, en deed in zijn geheel het doel kennen, waartoe Hij gekomen was. Men behoeft zich dus niet te verwonderen, dat wij diezelfde les op nieuw vernemen bij den aanvang Zijner prediking.

Hoe groot evenwel moest niet de verbaasdheid zijn dier rijke en zoo hoovaardige en zinnelijke Farizeën, toen zij die nieuwe leer hoorden verkondigen: »Zalig zijn de armen.» Ongetwijfeld ontstaken zij in gramschap, toen de Zaligmaker er bij voegde: »Wee aan U, rijken, want gij hebt hierbeneden reeds uwe vertroosting. Wee aan U, die verzadigd zijt, want gij zult hongerig worden. Wee aan U, die nu in vreugde zijt, en door de menschen geëerd wordt; want ééns zult gij weenen en huilen.» (Luc. VI: 24 en volgg.)

Toen, even als tegenwoordig, sprak men geheel

anders: »Zalig zijn de rijken, en wee aan de armen. Zalig zijn zij, die in het bezit zijn van prachtige huizen, van tal van bedienden, en van eene welvoorziene beurs, om al hunne lusten in te volgen. Zalig zijn zij, die groote waardigheden bekleeden en door talrijke vleiers omringd zijn, of die een lui en lekker leven leiden, die dag en nacht feest houden, en niets aan hunne hartstochten weigeren. Is er wel iets benijdenswaardiger, dan in aanzien te zijn, een leven te leiden vol vermaken, altijd te zingen en te lachen, en een hemel te hebben op aarde?» Zoo sprak men toen en zoo spreekt men ook nu nog overal. De zaak heeft wel hare keerzijde, maar dat roert men niet aan: het hart wordt medegesleept door de begoocheling der eerampten, der rijkdommen en der vermaken.

Ik geloof dan ook niet, dat ik een vermetel oordeel uitspreek, wanneer ik vooronderstel, dat Onze Lieve Heer, ook tegenwoordig, niet beter in den smaak zou vallen van sommige lieden, dan dit het geval was met de Fariseeën, voor het geval dat Hij in persoon hun diezelfde grondstellingen kwam verkondigen. Eenigen zouden er mede lachen, anderen zouden boos worden, en eene kleine minderheid slechts zou Hem bijblijven en naar Hem luisteren.

Meent gij, dat de schatrijke adel, de groote dames onzer steden, die godinnen der weelde, van het spel en de vermaken, al neemt gij ook diegenen, die nimmer op Zondag de Mis verzuimen, wel

eer geneigd zouden wezen, zulk eene leer te volgen? Neen, waarlijk niet; de vurigsten zelfs lieten al hare godsvrucht varen, wanneer gij van haar vergen wildet, dat zij geloofden aan het Evangelie, en er de grondstellingen van naleefden. Tot nu waren zij christenen zonder dat alles.

Mevrouw A. en Mevrouw B., die door de schitterende pracht, welke zij in hare kleeding en in hare *equipage* ten toon spreiden, zóóvele anderen, die daarvoor moeten onderdoen, afgunstig maken, verbeelden zich wellicht gerechtigd te zijn, hiertegen iets aan te voeren.

Zij zeggen namelijk: De H. Evangelist Lucas heeft zich hier wel aan eenige overdrijving schuldig gemaakt. Welk kwaad immers kan er in gelegen zijn, dat men een vermogen bezit, dat op wettige wijze verkregen is, en dat men daarvan een behoorlijk gebruik maakt? Waarom zou men geen rijtuigen, geen bedienden, geene prachtige kleeding mogen hebben, wanneer dit met onzen staat overeenkomt? Zal men de straffen des hemels niet kunnen ontgaan, als men aan eene welvoorzene tafel aanzit, als men keurig toebereide maaltijden neemt, als men zich op eene fatsoenlijke manier gedraagt, en vroolijk is? Zoo nauw kan God het niet nemen: Hij is alléén tegen het misbruik en tegen de overdaad. En iedereen weet toch, dat wij ons daarvan onthouden.

De slotsom is voor die dames, dat zij meenen gerust te kunnen voortleven in weelde, in wulpschheid, in

spel en vermaken, in de meest verfijnde zinnelijke genietingen, en dat er geen het minste gevaar bestaat voor hare zielen, in eene omgeving, die de meest bedorvene hartstochten, naar eigen willekeur en verbeelding, schijnen te hebben ingericht.

Ongetwijfeld, dames, bezit gij veel verstand en uwe mooie hoofden zijn van binnen zelfs nog beter voorzien, dan zij van buiten opgeschikt zijn; welnu geeft gij dan eens eene verklaring, van hetgeen de Zaligmaker uitriep, ten opzichte van een rijken jongeling, die al te zeer aan zijne rijkdommen gehecht was:

»Voorwaar, Ik zeg u, dat een rijke bezwaarlijk in het rijk der hemelen zal ingaan!...

»En wederom zeg Ik u: Het is lichter dat een kameel door het oog eener naald ga, dan dat een rijke inga in het rijk der hemelen.

»Maar de leerlingen, dit hoorende, werden zeer ontroerd en zeiden: Wie kan dan zalig worden?

»En Jesus, hen aanziende, sprak tot hen: Bij de menschen is dit onmogelijk; maar bij God zijn alle dingen mogelijk." (Matth. XIX, 23 volg.); dat wil zeggen: de mensch kan daartoe niet geraken zonder eene bijzondere genade Gods, die zijn hart moet los maken van de goederen dezer wereld, en die hem tegen de bekoringen moet beveiligen, die zij medebrengen.

Het woord is weder aan u, dames.

— Maar ik geef u de verzekering, dat wij niet het minste aan het geld gehecht zijn, dat wij geen

prijs stellen op kleeding en opschik, dat ons hart niet minder eenvoudig is onder een zijden kleed, dan het zou wezen onder eene grove linnen kleeding, eindelijk, dat wij geen ongeoorloofd gebruik maken van de rijkdommen, die God ons geschonken heeft; daarin kunt ge ons op ons woord gelooven.

— Lieve dames, ik zal mij wel wachten u in iets persoonlijk te beschuldigen: noch de wellevendheid, noch de billijkheid geven mij het recht daartoe. Ik weet niets anders, dan wat de Zaligmaker gezegd heeft. Maar, daar gij eerbied hebt voor het woord van den Zaligmaker, zult gij mij wel toestaan, u een voorbeeld aan te halen, waaruit blijkt, dat ik wel eenige ongerustheid mag koesteren, over het gehalte van hetgeen gij tot uwe verdediging bijbrengt, wanneer gij ééns voor de vierschaar van den Oppersten Rechter staan zult.

't Zijn de woorden van Jesus-Christus zelve.

»Er was een rijk man, die zich in purper en fijn lijnwaad kleedde, en dagelijks kostbare feestmalen hield.

»En er was een bedelaar, met name Lazarus, die, vol zweren, aan zijne deur lag;

»En begeerde verzadigd te worden van de kruimels, welke van de tafel des rijken vielen, en niemand gaf ze hem; maar ook de honden kwamen en likten zijne zweren.

»Nu gebeurde het, dat de bedelaar stierf; en hij werd van de engelen in Abrahams schoot gedragen. En de rijke stierf ook, en werd in de hel begraven.

»En zijne oogen opheffende, als hij in de pijnen was, zag hij Abraham van verre, en Lazarus in zijnen schoot.

En hij riep, en zeide: Vader Abraham! ontferm u mijner, en zend Lazarus, dat hij den top zijns vingers in het water steke, om mijne tong te verkoelen; want ik word gefolterd in deze vlammen!

»En Abraham antwoordde hem: Zoon! gedenk, dat gij het goede in uw leven ontvangen hebt, en Lazarus insgelijks het kwade: nu echter wordt hij vertroost, en gij gefolterd.

»En daarenboven is er tusschen ons en u eene groote klove gesteld, dat die van hier tot u willen overgaan, het niet kunnen, noch die van daar derwaarts overkomen.» (Luc. XVI . 19 volgg.)

»Wat zegt ge daarvan, dames? Hañ deze rijke meer misdaan, dan velen onder u?

— Hij liet Lazarus gebrek lijden, en wij geven toch aalmoezen. Er bestaat tusschen ons en hem niet de minste gelijkenis, mijnheer; en, als niet Jesus-Christus zelf ons komt aanklagen

— Ik begrijp u; vergun mij u de bede van den rijke in haar geheel te doen hooren!

»Ik bid u, vader Abraham! dat gij hem naar het huis mijns vaders zendt:

»Want ik heb vijf broeders, opdat hij hun be-tuige, ten einde ook zij niet in deze plaats der folteringen komen.

»En Abraham zeide hem: Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die hooren!

»Doch hij zeide: Neen, vader Abraham! maar indien een uit de dooden tot hen komt, zullen zij boete doen.

»Hij echter zeide tot hem: Indien zij Mozes en de profeten niet hooren, zullen zij ook niet geloo- ven, al stonde er iemand uit de dooden op.» (Ter aang. pl.)

Uw eisch is nog grooter, dames; gij wilt, dat Jezus-Christus zelf, in persoon, u zijne woorden kome herhalen?

— Zij zijn op ons niet toepasselijk. 't Is waar, wij zijn rijk in wereldsche goederen, maar wij zijn arm van geest; wij beoefenen het Evangelie beter dan gij.

— Ja wel, dat had ik verwacht; gaan wij verder.

II.

Zalig zijn zij, die zachtmoedig zijn.

Dezen keer, dames, zult gij het treffen; en zal ik het genoeg hebben u te kunnen prijzen.

Ja, gij zijt kinderen van Dengene, die met zooveel waarheid gezegd heeft: „Leert van mij, zachtmoedig en ootmoedig van harte te zijn.” Gij zijt toonbeelden van zachtaardigheid en nederigheid. Is het niet genoeg, om zich daarvan te overtuigen, acht te geven op uwe zedige houding bij het in- en uitgaan der kerk, en op het bevallig lachje, waarmede gij uwe kennissen groet? Wat mij aangaat, ik ben altijd *gecharmeerd* geweest met uwe minzaamheid en

lieftaligheid, en ik behoer tot het getal uwer bewonderaars.

Ik begrijp niet eens, hoe uwe dienstboden zóó over u spreken kunnen Moet ik u dat zeggen? Zij beweren, dat gij niet altijd zoo beminnelijk zijt, dat gij soms eenige oogenblikken van kwaden luim hebt, dat gij wel eens allerijselijkst opvliegend kunt zijn, dat gij dan uit de hoogte spreekt, alsof ge met geringe slaven te doen hadt, en dat gij, om beter te doen gevoelen, dat gij eene gravin of eene barones zijt, eene houding kunt aannemen, als eene vertoornde godin van den Olympus. Kan iemand, die weet hoe lief gij kunt zijn op eene partij, dit gelooven? Ik wil liever gelooven, dat zij zelven al te lastig zijn, en dat, al behandelt gij ze ook als gezaghebbend, gij nimmer uit het oog verliest, dat God hen op eene lijn stelt met u, en dat Hij ze in den hemel nog hooger dan u zal plaatsen, als zij slechts deugdzamer en beter zijn.

Ik weet, daar zijn uitzonderingen van den regel, gelijk gij zelven vol leedwezen bekend.

..

Zoo bijvoorbeeld: Mevrouw C., die zonder eenige verdiensten van niets is opgekomen. Haar hoogmoed is nog grooter dan haar hoepelrok, en reikt nog hooger dan de pluim, die zij op haren hoed draagt; zij meent in aanzien te winnen, wanneer zij met minachting nederziet op diegenen, met welke

zij vroeger heel gemeenzaam omging, en wanneer zij de houding van eene keizerin aanneemt, tegenover hare minderen. Van den morgen tot den avond, bekijft zij hare dienstboden en doet zij verwijtingen aan die voor haar werken; telkens krakeelt zij met hare leveranciers, en op alle waren vindt zij iets af te keuren; haar stelsel is: het iedereen lastig te maken, om zich te doen eerbiedigen, en beter gediend te worden. Het minste woord, een gering verzuim, eene kleine onbeleefdheid, die zij zich verbeeldt te ondergaan, doet haar opvliegen, en zij laat het gevoelen door hevige woorden of beledigende manieren. Wat geeft haar het recht tot zulke lastigheid en zulke onbeschaamdheid? Haar rijkdom, meent ze, hare meubelen, hare paarden, de betrekking van haren echtgenoot en de vrees, die hij zijnen minderen inboezemt. In haar huis schittert alles van goud, zilver, brons, zijde en fluweel: het minst kostbare dat er is, zoo zegt men, is Mevrouw zelve. Voorwaar eene vreeselijke vergelijking, die geene verstandige vrouw ooit moet trotseren!

∴

Mevrouw D. is van haar kindschheid af bedorven door hoogmoed; zij is aanmatigend, norsch en dwaas.

Als gij haar geen complimenten maakt, komt zij in een kwaden luim en wordt zij korzelig; spreekt gij haar tegen, dan wordt zij boos, geeft u steken en krenkt u; zij zou u beledigen, als gij niet toe-

gaaft. 't Is een uiterst lastig schepsel, dat niets van anderen kan verdragen, en toch verlangt dat men haar alles door de vingers zie. Nooit heeft zij met iemand kunnen omgaan.

Het geduld van haar goeden man, die de zachtmoedigheid zelve is, is ten einde; hij gaat van huis, om niet zoo gekweld te worden. Iedereen zegt, dat hij te goed is, en dat is waar ook.

Een man met een ander karakter zou haar geleerd hebben te gehoorzamen, met haar *al* de zwaarte van zijn gezag te doen gevoelen, en haar met kracht op hare plaats te zetten. Zij zou zeker groote beweging gemaakt, en niet gezwicht hebben zonder haar leelijke inborst te laten blijken. Maar Mijnheer D. heeft geen ruchtbaarheid gewild; hij heeft beter gevonden het bestier van zijn huis af te staan en zich vergenoegd met het nazien zijner landerijen. Sommigen prijzen hem, anderen laken hem; hoe denkt gij er over, lieve lezeressen?

• •

Zóó staan de zaken niet bij u, dames; gij bezit godsdienst. Gij beoefent de deugden, die uwe sekse passen; gij weet, dat gij eerbied en onderdanigheid aan uwe mannen verschuldigd zijt, en gij zult er u wel voor wachten inbreuk te maken op hun gezag. Het verbod van den H. Paulus en zijne vermaningen tot ingetogenheid, zijn altijd levendig in uw geheugen. Nu, ik maak er u mijn compliment over, en wensch er u geluk mede.

Nooit neemt gij hen hunne aanmerkingen kwalijk, nooit moeten zij er van u hooren, die ongepast zijn, nooit biedt gij hun tegenstand; maar getrouw als ge zijt aan den rol van nederigheid en zachtmoedigheid, die u zoo schoon staat, sticht gij uwe kinderen en uwe dienstboden door treffende voorbeelden, die veel krachtiger dan woorden zijn, om hen hunne plichten te leeren.

Zulke gedachten heb ik van u, dames; en zoo lang uwe echtgenooten zelve ons niet het tegendeel getuigen, zullen wij geen geloof slaan aan de praatjes uwer kindermeiden, of aan de kwaadsprekerijen uwer buurvrouwen.

III.

Zalig zijn zij, die weenen, want zij zullen vertroost worden.

Dezen keer, vrees ik, zullen wij het niet ééns zijn; vele dames houden wel van traantjes, maar die zelfs zullen van een ander gevoelen zijn.

»Zalig zijn zij, die weenen,» roept Mevrouw E. uit. Groote hemel! wat moet dat beteekenen?

— Stel u gerust; Onze Lieve Heer doet er eene belofte bij: want zij zullen vertroost worden. Vindt gij het nu nog niet goed?

— Ja wel; — maar er ééne van de acht zaligheden van maken! Daar steekt iets achter dat ons bang maakt.

— Hebt gij misschien een profetischen geest? Inderdaad, de Zaligmaker leert ons, dat het *beter is te weenen dan te lachen*, dat de vermaken der wereld zeer gevaarlijk zijn, dat de weg des hemels niet een breede weg is en met rozen bezaaid, — maar een eng voetpad; vol oneffenheden en met distels en doornen begroeid, dat de kroon der onsterfelijkheid de belooning zal zijn van een langdurigen en harden strijd, en ten slotte, dat de weg der versterking en der boetvaardigheid de éénige weg is, die zeker is. Wat zegt gij daarvan?

Bij het hooren dezer woorden neemt het gelaat van Mevrouw E. een anderen plooi aan, en krijgt een zeer mismoedig uitzicht. Mevrouw E. is eene Oostersche, die in de armen der weelde is groot gebracht, die in hare kindschheid door slaven gediend werd, en altijd omgeven was van alle genietingen, die de rijkdom aan eene zinnelijke natuur kan verschaffen. Zij heeft een afkeer van al wat lijden heet; de minste vermoeienis hindert haar. Haar gang, hare houding, hare taal, alles is even traag; zij heeft zelfs de macht niet enkele medeklinkers, die een weinig meer inspanning vorderen, uit te spreken. Alles wat zij kan is lachen, gekscheren, complimentjes ontvangen en afleggen. Zij gaat evenwel naar den schouwburg, naar een bal, naar eene avondpartij, naar de openbare wandelplaatsen, maar, in een gemakkelijk rijtuig, met een nasleep van bedienden, of met zóóveel voorzorgsmaatregelen, dat haar dierbaar lichaam niets te lijden, en hare wulpsche zin-

tuigen alles te genieten hebben. Zij meent geboren te zijn voor de vermaken, en al de vermogens harer ziel zijn op dit verheven doel gericht.

Toont gij haar den hemel, en zegt gij haar, dat men daar nog gelukkiger kan wezen, dan komen er tranen in hare schoone oogen, en een zucht welt uit haar hart op; zij is zoo gaarne gelukkig. Maar, neemt gij den sluier weg, die den weg daarheen voor haar oogen verborg, spreekt gij van kruisen, van versterving, van boetvaardigheid, dan wordt zij met huivering bevangen, en zij is geheel ontsteld.

— »O God! boetvaardigheid doen! en waarom toch wel? Ons leven is onberispelijk. Laat groote misdadigers, groote zondaars en zondaressen, verstervingen doen; daar heb ik niets tegen; maar, wij, wij behooren niet tot die klasse. Doen wij niet elken dag ons morgengebed, en ook ons avondgebed, als wij ten minste niet al te veel drukte hebben? Wonen wij niet elken zondag ééne Mis bij, als wij niet wat verkouden of vermoeid zijn? Houden wij op zijnen tijd onzen Paschen niet? Hoeveel predikatiën hooren wij niet op een jaar? Wij dragen bij in elke kollekte; wij geven bloemen en andere sieraden ter versiering van het altaar der H. Maagd in de Meimaand; wij nemen deel aan alle goede werken. Waarom moeten wij dan boetvaardigheid doen? Ten overvloede, kan men ons hierin geen *dispensatie* geven? Wij zullen de kosten er van dragen. Moeten wij aalmoezen geven? Wij zullen zoo mild zijn, als gij maar wilt.»

— Ik twijfel er volstrekt niet aan, en ik begrijp opperbest, hoe hard dit woord van boetvaardigheid en versterving klinken moet voor dames, die heel laat opstaan, die op bed zich moeten ontnuchteren, die zich niet eens kunnen aankleeden, zonder behulp eener kamenier of dienstbode, die zijde en fluweel nog hard vinden voor haar teergevoelig vleesch, die handen hebben, doch nimmer eenigen arbeid daarmede verrichten, die voeten hebben, doch die altijd in een gemakkelijk rijtuig zouden willen gezeten zijn; — neen, de deugd van boetvaardigheid heeft niets aantrekkelijks voor die gelukkige schepselen, die gewoon zijn den dag door te brengen in beuzelachtige gesprekken en kinderachtige bezigheden, die op donzige kussens moeten gezeten zijn, en die een gedeelte van den nacht noodig hebben, om te dansen en zich te vermaken, in eene omgeving van vleiers en uitgezochte reukwerken. Ik kan daarom niet zonder enig hartzeer, en een diepgevoeld medelijden, het woord des Zaligmakers vast houden: »*Doet boetvaardigheid*». Maar de waarheid en uw eigen welbegrepen belang noodzaken mij, om daarvan niet af te gaan: want, weet het wel, de Opperste Rechter zal geen gehoor geven aan de verontschuldigen, die uwe weekheid en uwe zinnelijkheid inbrengen.

— Maar, werkelijk, wij zijn niet in staat om te vasten, of vleeschspijzen te derven. Wij zijn zoo zwak van gestel; het vasten zou onze dood wezen; wanneer wij geen vleeschspijzen nuttigen, hebben

wij maag- en hoofd-pijnen. Al onze geneesheeren verbieden ons te vasten. O, hoe gaarne zouden wij een sterk lichaamsgestel bezitten, en de heiligen navolgen! maar God heeft ons de noodige sterkte daartoe niet gegeven.

— Mevrouw E., gij spreekt voor anderen, en gij vergeet, hoe gij zelve zijt. Denk er eens aan, hoe onvermoeid gij zijt, als er spraak is van plezier maken. Heeft men u niet uren achtereen, zelfs heele nachten, zien dansen? En heb ik uwen man zelve niet hooren zeggen, dat hij verwonderd was, dat ge nog op uwe beenen kondet staan? De meeste heiligen, die in den hemel zijn, waren niet zoo sterk en zoo gezond, dat zij zoo iets zouden hebben uitgehouden; en ik zoude aan meer dames, die in mijn gehoor zijn, hetzelfde compliment kunnen maken.

— O, wat mij betreft, ik heb in het geheel geen goede maag : — En ik, ik lijd soms aan zenuwkrampen, wanneer ik niet herhaalde malen op den dag iets gebruik . . . — En ik, ik ben soms vreeselijk geplaagd met hoofdpijn — Ik voor mij, kan soms niet meer uit mijne oogen zien — Mij heeft mijn man zelf het vasten verboden — En ik — En ik

Houdt op, houdt op, dames, als het u belieft; ik ken mij niet in staat om het tegen u vol te houden. De Opperste Rechter, vooronderstel ik, zal zeker wel veel *konsideratie* gebruiken met zulke teedere schepseltjes, en die het zoo goed meenen. Rukt mij in vrede's naam de oogen niet uit, omdat ik zoo ge-

sproken heb: blijft maar voortgaan; met bijna den ganschen voormiddag in de veëren te blijven, terwijl andere christenen vasten; gaat maar voort, met een goed gedeelte van den nacht te dansen en u te vermaken, terwijl dezen slapen; weest vroolijk en dartel, zooveel gij wilt, stort nimmer tranen, en weest gelukkig op deze wereld, zooveel gij kunt, terwijl de geloovigen boetvaardigheid plegen en bidden, om aan de goddelijke gerechtigheid te voldoen, en zich het geluk des hemels te verzekeren.

IV.

Zalig zijn zij, die honger en dorst hebben naar de rechtvaardigheid.

Wat beteekent dat toch wel? hoor ik Mevrouw X. Mevrouw F. in het oor fluisteren: die honger en dorst hebben naar de rechtvaardigheid?

— Ik weet het ook niet juist; ik denk, dat dit betrekking moet hebben op de rechters; maar daar hebben *wij* toch zeker niets mede te stellen.

Inderdaad, de rechtvaardeid of de heiligheid, de zucht en het verlangen naar de volmaaktheid, zijn zaken, daar die twee dames zich niet mede inlaten; zij begrijpen zelfs de beteekenis dier woorden niet eens. En toch hebben beiden in de kerk twee met fluweel bekleede stoelen, geteekend en betaald, en zij wonen trouw de hoogmis bij; zijn zij er al niet, vóór dat de dienst begint, zij komen toch altijd eer de mis geëindigd is, en zij zullen nooit in

gebreke blijven hare eigene plaats in te nemen, al moeten ze ook iedereen verstrooien en storen; want ieder moet weten, dat zij in de kerk zijn.

Verscheiden jaren achteréén hebben zij trouw het Evangelie aangehoord, zonder er den minsten smaak in te krijgen. Zij hebben slechts honger naar spel, naar openbare vermakelijkheden, naar bijeenkomsten waar zij kunnen schitteren en het oog tot zich trekken, en naar tooneelvoorstellingen; zij hebben slechts dorst naar genietingen, naar wellusten, naar aandoeningen, naar dwaasheden, onverschillig welke.

Wacht u wel haar te spreken van God, van den hemel, van hare uitersten en van de middelen, om hare zaligheid te bewerken. Gij zoudt ze bedroefd doen worden; hare dartele en vroolijke aangezichten zouden somber en treurig worden, en haar hart zou inéénkrimpen. Is daar ook iets in, dat zielen, gelijk de haren kan opwekken?

Spreek haar vooral nooit van den dood, het oordeel of de hel: ge zoudt ze stuiptrekkingen doen krijgen en bijna in onmacht doen vallen; ge zoudt verplicht wezen ze te ondersteunen, en haar eenige Hoffmann's droppelen te doen inademen.

Maar spreek haar over het nieuws van den dag, en over ergerlijke geschiedenissen, die hier of daar plaats gehad hebben; vertel haar van geheime kuiperijen en misdaden, van verleidingen en onteeringen, van huwelijken die op til zijn of die afgesprongen zijn, van oneenigheden in huisgezinnen, van gescheiden echtgenooten, van vergiftigingen en rech-

terlijke zaken; verhaal haar verschrikkelijke en afschuwelijke gebeurtenissen, die in staat zouden zijn u de haren ten berge te doen rijzen, — zij zullen geen flauwte krijgen; met gretige ooren, met oogen, tintelend van genoeg, en met een hart, dat klopt van eene zoete ontroering, zullen zij uwe woorden opvangen; zij zullen hier en daar een uitroep doen, om u aan te moedigen, en, als gij gedaan hebt, zullen zij u met dankbetuigingen overladen.

Zijt gij eene vrouw, of ten minste van het vak, spreek haar dan van kleeding, van hoeden, van hoepels, van strikken en linten, van nieuw uitgekomen modes; spreek kwaad van uwe vrienden, stel uwe kennissen in een bespottelijk daglicht, geef allerlei kwinkslagen ten beste over hunne gebreken, en, als ge niet genoeg gebreken kunt opsommen, die zij werkelijk bezitten, tracht dan een of ander, wat gij van hen weet, op het allerhatelijkste uit te leggen, praat maar toe zonder eenige terughouding... Ge zult bijval vinden, altijd bijval vinden; men zal u de hand drukken en u om den hals vliegen; ge zult verzocht worden om ten spoedigste uw bezoek te herhalen, — zóó begeerig is men naar die belangrijke zaken.

Weet ge niets anders, dan kunt ge spreken van schouwburgen, van tooneelspelers en *actrices*, van goede of slechte stukken, maar vooral van slechte; van zaken, die achter de schermen gebeurd zijn, van verborgene *intrigues*, van geheime voorvallen enz. Spreek dan vooral zacht en nauw hoorbaar, en men zal zich dicht om U heen scharen, om

geen enkele lettergreep te verliezen, men zal uwe woorden verslinden, en van genoeg met de voeten trappelen.

Naar zulke dingen zijn die dames hongrig. Is er dan ook wel iets ter wereld, dat meer hare belangstelling verdient? Kent gij iets, dat van meer nut voor haar zou wezen?

En de hemel? En de volmaaktheid? — De hemel! o, daar komen die dames stellig; de volmaaktheid! nu, die hebben ze reeds bereikt. Ze zijn immers volleerd in de kunst van behagen: zij weten zich netjes te kappen en te kleeden; zij hebben een ongewonen takt om zich lief en bevallig voor te doen; zij dansen, dat het een lust is om te zien; zij dragen met veel gratie haar parasol; zij kunnen zeer *ongéneerd* in een rijtuig liggen enz. enz. Wat zou haar dan ontbreken? Beschouw eens aandachtig hare kleeding, hare houding, haar goed uiterlijk. Zijt ge nog niet voldaan? Nu, dan zijt ge toch wel wat al te moeilijk.

V.

Zalig zijn zij, die barmhartig zijn, want zij zullen barmhartigheid verwerven.

Voor zich zelve hebben die dames geene barmhartigheid noodig: want hare levenswijze is onbespelijk.

Maar hier viereu zij haren zegepraal. O! een

goedertieren en medelijdend hart bezitten zij in den hoogsten graad! Zij zouden zelfs geene vlieg kunnen zien lijden, of zij wierden naar, en zouden behoefte hebben aan eau-de-Cologne, of dergelijk-opwekkingsmiddeltje. Wanneer een kind valt of zijn vinger bezeert, en er één druppeltje bloed zichtbaar is, dan krijgen zij reeds zenuwtoevallen. Het zien van een ongelukkige, die lijdt en kermt, veroorzaakt haar een zoo groot medelijden, dat zij het niet eens wagen zouden het te verdragen.

Daarom ook zult gij ze nooit zieken zien bezoeken. Mevrouw G. en Mevrouw V., die ik hier vooral op het oog heb, kunnen ook niet begrijpen, en vinden het razend vreemd, dat andere wezenlijk godsdienstige dames den moed hebben, om in de ellendige verblijven der armen door te dringen, en, niettegenstaande de smetstoffen en de afzichtelijkheid dier woningen, met eigen hand de zieken te verzorgen: »Wij bewonderen ze, zeggen ze op een huichelachtigen toon, maar de hemel heeft ons zulk een hart niet gegeven.» Wat zijn zij toch gevoelig en goedhartig!

Zij geven aalmoezen, en storten hunne giften bij het armbestuur; want zij zouden alle ellenden willen verzachten, om er nooit meer van te hooren spreken. Is het waarlijk ook niet hard voor zulke teergevoelige en edelmoedige zielen, van tijd tot tijd te moeten hooren, dat er ongelukkigen zijn, die van koude en honger sterven aan hare deur,

terwijl zij zoo gemakkelijk neergezeten zijn in een goed verwarmd vertrek, en aan eene welvoorzienene tafel? — dat er vaders en moeders zijn, die, uit gebrek aan werk of door ziekte, tot wanhoop overslaan, terwijl zij nauwelijks haar goud weten te verkwisten, en terwijl zij op haar voorhoofd en op hare borst voor zulk eene waarde aan edelgesteenten dragen, dat men al de armen der stad daarmee zou kunnen onderhouden? — dat er ongelukkige arme wichtjes zijn, die nauwelijks een stukje kleding bezitten, om hunne naaktheid te dekken, en die geen schoeisel hebben aan hunne voeten, terwijl zij zoo ruimschoots voorzien zijn, zelfs van overtollige en afgedankte kledingstukken? Ja, dat is wel in staat om die edele harten te ontstellen, zelfs te midden harer feestmalen en vermaken. Meestendeels echter zijn de groote dames onbekend met het lijden van het mindere volk: zij hebben ook aan zooveel andere zaken te denken!

Het volk mort en beweert, dat God zoovele schatten en rijkdommen, aan sommige personen niet gegeven heeft, om zich daarmee volop aan genietingen te verzadigen, maar om daarvan aan hunne behoeftige broeders mede te deelen; zij hebben dit in het Evangelie gelezen..... Soms dreigen zij, dat zij zelve nemen zullen, wat men hen weigert; het volk heeft ongelijk, maar verdient het volk onze belangstelling niet? Nemen wij het de wapenen uit de hand, door onze milddadigheid.

Lieve lezer, help mij in het bepleiten van de zaak

der armen en behoeftigen, maar wees bescheiden en voorzichtig, nog meer dan ik het ben. De dames, van welke ik hier spreek, zijn prikkelbaar, opvliegend, hoovaardig en wraakzuchtig. Wanneer men haar de waarheid zegt, worden zij boos, en, als men ze ééns heeft kwaad gemaakt, vergeven zij het nooit. Nooit hebben zij het gebod des Zaligmakers begrepen: »Hebt uwe broeders lief gelijk u zelve; dat zij die de goederen dezer wereld bezitten, daarvan mededeelen aan diegenen, die gebrek lijden; doet goed aan allen, zelfs aan die u vervloeken en kwaad willen. Zoo zult gij gelijk worden aan uwen hemelschen Vader, die zijnen regen laat vallen op de rechtvaardigen en op de zondaars. Groot zal uwe belooning zijn in den hemel; alles wat gij aan den minste uwer broeders zult gedaan hebben, zal Ik beschouwen alsof het aan Mij zelve gedaan was.»

Is het dan zoo uiterst veel geverg'd van sommige dames, om zich een enkel kleedje, een enkel voorwerp van weelde, een enkel partijtje te ontzeggen, ten einde aan den goeden God zelve, Die zoo vrijgevig is in Zijne belooningen, en van Wien zij alles ontvingen, een dienst te bewijzen in den persoon der armen en behoeftigen?

VI.

**Zalig zijn zij, die zuiver van harte zijn,
want zij zullen God zien.**

In dit opzicht kunnen de dames, die ééne Mis

in de week bijwonen, zich allen zonder uitzondering gelukwenschen. Onschuldig opgevoed, onbekend zelfs met het kwaad, vol afschuw als zij zijn van alles wat niet betaamt, kunnen zij zonder afkeer en walging den naam der tegenovergestelde ondeugd zelfs niet hooren uitspreken. Hare mannen hebben niets te vreezen; mochten ook zij even getrouw zijn!!!!

't Is waar, zij houden van eene hoffelijke bejegening; zij doen haar uiterste best om de oogen tot zich te trekken, zij volgen modes, die met de eerbaarheid in strijd zijn, zij wonen tooneelvoorstellingen en spelen bij, die uiterst gevaarlijk zijn voor de zedelijkheid, maar 't is bijna altijd uit inschikkelijkheid jegens hare echtgenooten, en zonder dat de zuiverheid des harten bij haar het minst daardoor gekwetst wordt. Zelfs bestaat er voor haar hoege-naamd geen gevaar daarin; vraag het haar zelve maar, zóó standvastig en onwrikbaar is hare deugd!

Daarom zeker is de algemeene zedeleer ten haren gunste zoo inschikkelijk!

Tegenwoordig immers, in het midden van het Christendom, is het helaas! geen schande meer voor de strengste dame en voor de onschuldigste en kinderlijkste maagd, om zich half gekleed aan het oog der mannen te vertoonen, en zal niemand er zich over ergeren, mits dit gebeure op een bal, of zogenoemde fatsoenlijke en deftige partij; het behoort helaas! tot de tegenwoordig algemeen gevolgde gebruiken, die men den naam van fatsoenlijk durft

geven, dat de dames zich in den arm laten nemen, en aldus medeslepen in de verschillende wendingen van een wellustigen dans, in den schoot eener hoog opgevoerde warmte, die het bloed verhit, en bij de betooverende klanken eener muziek, die als eene soort van dronkenschap verwekt, — en niemand wil daarin eenige onbehoorlijkheid of eenig gevaar zien; in één woord, alles wat de meest versijnde en meest toomeloze behaagzucht kan te baat nemen, om de hartstochten op te wekken, moet voor de dames geoorloofd heeten, volgens de zeden onzer wereld, zoolang zij ten minste zich in een besloten kring bevinden. Buiten dien kring is het iets anders; de stoutste zou zich op straat aldus niet durven vertoonen. De straatjongens zouden haar met slijk en met steenen begroeten.

Laat de geestelijke overheid haar vrij op de gevaren wijzen, welke hare losse en onbehoorlijke manieren en voor haar zelve en voor anderen veroorzaken; — laat biechtvaders en predikanten, in de geheime vierschaar der boetvaardigheid of op den kansel, tusschen vier oogen of in het openbaar, haar het woord toeroepen van den Zaligmaker: »Wee der wereld wegens hare ergernissen; al wie een onschuldige tot ergernis verstrekt, het ware hem beter met een molensteen aan den hals in het diepste der zee geworpen te worden;» — Laat goede en oprechte vrienden, mannen van ondervinding, de ouders waarschuwen voor de velerlei gevaren, waaraan zij moedwillig de onschuld harer dochters blootstellen; —

men zal nauwelijks er naar luisteren; of, zoo men al luisteren moet, men zal zich van alles afmaken, door te zeggen: wij zien daar niets kwaads in; de mensch moet zich vermaken: 't is maar onder ons, in den familiekring of bij bekenden; onze kinderen moeten toch de wereld leeren kennen; 't is maar eens kermis op een jaar, — en dergelijke machtspreuken meer, die, naar ik vrees, weinig kans hebben om bij God voor goede munt te worden aangenomen.

De handelwijze dier dames doet soms denken aan de heidensche vrouwen, als zij de geheimenissen vierden van een Bacchus of eene Venus, of aan den heksendans op den Sabbath. Alles was daar geoorloofd, zoolang het feest of de nacht duurde; maar verder zou alles afschuwelijk geweest zijn. Dan moest men in eens weder eene eerbare schaamte aannemen; en de dames van die tijden waren zeer bedreven in dat komediespel.

Wanneer men geloof moet slaan aan zekere berichten, zou men in sommige kringen het zelfs veel verder gebracht hebben dan de heidenen; men zou een middel uitgevonden hebben, om niet alleen de gedaanteveranderingen van de goden der fabelleer na te bootsen, maar om ze zelfs in aanstootelijke naaktheden te overtreffen, zonder in de termen te vervallen der strafbepalingen, welke de wet tegen openbare onzedelijkheden heeft vastgesteld. Men zou beginnen te gelooven, dat met behulp der *mode*, het volmaakte balkostuum der hoogere standen, weldra de eenvoudige mode der Australische

dames zal evenaren. Kunt gij dan nog zonder bewondering zijn voor de deugd onzer dames, die al zulke dingen aanzien en mededoen, zonder dat hare eerbaarheid er in het minste door gekrenkt wordt! Al die onbetamelijkheden in kleeding, die gemeenzame omgang met personen van ander geslacht, die lichtzinnige gesprekken en handelingen, zijn in haar oog niets anders dan een onschuldig verzet. Haar hart is en blijft in het midden van al die tooneelen, zóó zuiver en schuldeloos, begrijpt ge, . . . dat geen verdenken mogelijk is.

Zij gaan naar alle schouwburgen, wonen de harts-tochtelijkste tooneelvoorstellingen bij, geven zich over aan de vreeselijkste aandoeningen, hooren en zien de meest verfijnde oneerbaarheden, doch zullen nooit iets verkeerds gevoelen, of eene enkele onzedige gedachte in haar hart gewaar worden." Integendeel, zij leeren daardoor het kwaad verafschuwen, en zij gevoelen walging, voor alles wat met de zedelijkheid in strijd is; en te huis gekomen, in den schoot van haar gezin, geven zij de stichtendste lessen aan hare dochters. Zoudt gij zoo onbeschaamd en onbeschoft wezen dit ook maar eenigzins te betwijfelen?

De beleefdheid laat het niet toe: maar, gelooft gij ook niet, dames, dat goede voorbeelden aan uwe dochters gegeven, meer zullen uitwerken dan zulke lessen? Ik zou meer dan ééne geschiedenis kunnen aanhalen, die mijn gevoelen zou bevestigen; maar ik zou vreezen misbruik te maken van uwe aandacht, en u van uwe vermaken af te houden.

Zalig zijn zij, die vreedzaam zijn.

Gij houdt van den vrede, geëerde dames; dat kan de zorg getuigen, die gij hebt, om dien in uw gezin te handhaven, en om met iedereen in goede verstandhouding te leven. Gij kent er de waarde van, en gij gevoelt er behoefte aan. Hoeveel toegevendheid gebruikt gij niet met lastige karakters! Hoeveel ijver en behendigheid wendt gij niet aan, om alle harten te winnen, om donkere wolken te verdrijven, en om overal, waar gij u bevindt, vreugde en opgeruimdheid te doen heerschen!

Wanneer men ook niet wist, hoe godsdienstig en deugdzaam gij zijt, uit welke hoedanigheden de andere noodzakelijk voorkomt, en in welke zij haren waarborg vindt, zou het voldoende zijn, de liefstaligheid, welke op uw gelaat uitblinkt, en de hoffelijke minzaamheid uwer manieren te zien, om daarvan ten volle overtuigd te worden. Wie ter wereld zou onbeschaafd genoeg zijn kunnen, dat hij door zóó beleefde en kiesche vormen niet werd getroffen?

Wanneer dan ook die zoete vrede niet altijd in uwe woning heerscht, kan het alléén de schuld zijn uwer mannen, dat is blijkbaar. De mannen van dezen tijd hebben ook meestendeels zoo weinig godsdienst, en gevolgelijk niet vele deugden! God alleen weet, wat zij hunne vrouwen niet doen lijden, die engelen van godsvrucht en zachtmoedigheid, die

nooit tegenspreken, dan in geval van hoogen nood, en die tot hare verdediging niets bezitten dan hare tranen!

Ik weet wel, men zegt, dat soms de rollen omgekeerd zijn; dat er sommige vrouwen zijn, zoo ondeugend als duivelinnen, en dat er sommige mannen zijn, zoo zacht als lammeren; dat die helleveegen met niemand in vrede leven kunnen of niemand in huis kunnen houden, en dat zij een nagel zijn aan de doodkist harer echtgenooten, die zij gelukkig hadden moeten maken; maar deze hebben geen geloof, geen hart, geen verstand. Zij gelijken u niet dames, en zij komen zelden of nooit in de Kerk

Wat leven we toch in eene booze wereld! Zij beweert en houdt vol, zonder acht te geven op de uitzonderingen, die er zijn, dat er geen twee vrouwen samen kunnen huizen, zonder te krakeelen en te twisten; zij voegt er zelfs bij, dat er genoeg zoogenaamde godvruchtigen en sijnen zijn, die nog erger zijn dan de anderen. Is dat nu geen lastertaal, geen ijselijke overdrijving? Ik ben misschien al te goed voor de dames, maar nooit zag ik iets dergelijks van u. Gij ziet de gebreken van anderen door de vingers, gij maakt het anderen nooit lastig, gij weet van geen haat of jaloezy; uwe tong kent geen kwaadspreken, uwe woorden zijn altijd even lief, en al uwe handelingen worden ingegeven door de liefde. Hoe gemakkelijk moet het niet zijn om in goede verstandhouding met u te leven!

Gij houdt wel eens van geestige scherts en plagerij,

maar dat is om het gezelschap te vervroolijken; gij zult soms eene of andere aanmerking weten op uwe familiebetrekkingen of kennissen, maar dat is om iets te praten te hebben, omdat zij dan genoodzaakt zijn zich te verdedigen; gij hebt soms twist, maar 't is alléén om het een of ander punt op te helderen; gij geeft u niet altijd ten onder, maar 't is alléén dan, wanneer ge ten volle gelijk hebt; gij zijt onverzettelijk, maar het is, wanneer uw plicht spreekt, en uw geweten gebiedt onverzettelijk te wezen.

Bijvoorbeeld: Mevrouw H. is in onmin met hare buurvrouw. Maar is het ook mogelijk met zulk schepsel om te gaan? Zij is in den hoogsten graad aanmatigend en buitensporig; zij bezit het akeligste karakter, dat er op de wereld zijn kan; zij is licht geraakt en is het nooit in iets met u ééns; ze weet niet eens, hoe ze een fatsoenlijk persoon moet behandelen. Een engel uit den hemel zou er ruzie mede krijgen. Is het dan te verwonderen, dat Mevrouw H., die niets meer is dan een engel van deze aarde, haar niet kan uitstaan?

Gij kent Mevrouw H.; met haren man heeft zij nooit goed kunnen huizen, doch het was er een man naar, en zij is eene vrouw, gelijk onze eenvoudige dorpslieden zouden zeggen, die de broek aan heeft. Reeds twintig jaren lang verlangt zij naar vrede, en smeekt zij er den goeden God om in hare gebeden.

Zal zij verhoord worden? Die haar kennen, zeggen van neen. En toch zal zij geen enkelen Zondag de mis verzuimen.

VIII.

Zalig zijn zij, die vervolging lijdèn om de rechtvaardigheid.

De groote dames, van welke wij hier spreken, zijn van meening, dat de tijd der vervolgingen voorbij is, om nimmer meer terug te komen; bijgevolg heeft bovengenoemde uitspraak voor haar niets om het lijf.

Inderdaad, onze eeuw is zoo verdraagzaam, en onze nieuwerwetsche christene dames weten de zaken dezer wereld zoo vernuftig met die van God overéén te brengen, dat zij niet de allerminste tegenspraak te vreezen hebben. Vooreerst: het weinigje godsvrucht, dat zij bezitten, wekt geene achterdocht bij hare mannen; zij zijn er zelfs mede ingenomen; en ik weet, dat zij haar nog godsdienstiger wenschen zouden, om geheime redenen, die zij slechts hunne vrienden in het oor fluisteren. Daarbij, haar godsdienst is zoo ruim, en haar geweten zoo rekbaar, dat zij nooit in verlegenheid zijn, al moeten zij ook de uiteenloopendste dingen met elkander overeen brengen. Ten laatste, hare biechtvaders, voor het geval, dat zij er een op na houden, zijn verplicht haar op haar woord te gelooven. Ontbreekt het haar ooit aan redenen tot verschooning? Hebben zij niet tot uitvlucht: het verlangen harer echtgenooten, hare zwakke gezondheid, den drang der omstandigheden, en bij dit

alles nog, de immer terugkomende zuiverheid harer bedoelingen? Ten overvloede, wanneer men haar iets in den weg legde, zouden zij al hare godsvrucht-oefeningen laten varen; zij zijn er immers zoo sterk niet aan gehecht!

Zijn er geene andere godsdiensten, die pleizieriger en gemakkelijker zijn? De Protestanten behoeven niet te biechten, niet te vasten of boetvaardigheid te doen; zij behoeven alleen des Zondags naar de kerk te gaan, en den Bijbel te lezen, daar zij uit nemen of inlaten, wat hun aanstaat.

Mevrouw P. heeft nog iets beters gevonden: het *spiritisme* namelijk, dat de draaiende tafels is opgevolgd, en dat wonderen doet in de Vereenigde Staten. Deze Godsdienst wordt onderwezen door de Geesten, die ze onder allerlei fratsen en kluchten prediken; zij brengen u van gene zijde des grafs de dooden te voorschijn, die gij verlangt, en die opgeroepene dooden vertellen u allerlei *interessante* zaken. Men heeft tooneelen om bij te huilen, anderen om bang te worden, anderen, waarbij men zich dood zou lachen. Dan, na den dood, heeft men de zielsverhuizing, herleving in andere lichamen, verplaatsing naar de starren, nieuwe huwelijken, en eene oneindige verscheidenheid van vermaken. Welke mooie dingen zijn dat niet voor zielen, die jacht maken op aandoeningen en ongewone voorvallen. Vele dames willen naar die zijde heen; maar de meest gematigde zijn verstandig genoeg om zich daarvan te laten terughouden. Het gezond

verstand is nog zoo sterk onder ons! Wij zullen hopen, dat God medelijden hebbe met die arme zielen, die er van verstoken zijn!

Besluit.

De Zaligmaker had gezegd: »Niemand kan twee heeren dienen, God en het geld.» De Apostelen en de eerste Christenen hadden dit woord letterlijk opgenomen, en waren van gevoelen, dat God dienen niet kan samengaan met den dienst der wereld. In hunne eenvoudigheid hielden zij zich af van de heidensche feesten, verschenen niet meer in de schouwburgen, en leidden een streng leven, dat verdeeld was tusschen arbeid, het gebed en goede werken; sommigen waren zoo vurig, dat zij al hunne eigendommen verkochten, om de opbrengst er van aan de armen te schenken, en zich een schat in den hemel te verzamelen. Goede lieden, die hunne zaligheid vonden in hun geloof!

Onze Christenen van dezen tijd hebben, naar het schijnt, het geheim uitgevonden, om, tot hun voordeel, hun geld te behouden, en zelfs er ander-mans geld bij te voegen. Ook de groote dames hebben gezegd: »Met den hemel is wel eene schikking te treffen». Zij wonen alle feestelijkheden der wereld, alle tooneelvoorstellingen, alle vermakelijkheden bij, dag en nacht, zonder met den goeden God in onmin te geraken. Om zich van hare doophelof-ten af te maken, gelooven zij niet meer aan het

bestaan van den duivel, of wel, zij houden vol, dat de duivel nooit te zien is, waar zij zich bevinden. Kortom, zij meenen het volste recht te hebben, om, na al het zoete van dit leven te hebben genoten, tegen het Evangelie en de Epistelen in, met de anderen in den hemel te komen; sommigen zijn zelfs zoo stout in hare verwachtingen, dat zij hopen met een gala-rijtuig tot aan de poort gebracht te zullen worden, en er in te gaan in balkostuum.

Wij zullen zien wie het winnen zal, God of die dames.

LAUS JESU MARIAE JOSEPH.
